

Ynglende havfugle i Vestgrønland, 2009-2011

Teknisk Rapport nr. 86, 2013

PINNGORTITALERIFFIK

Grønlands Naturinstitut

Datablad

Titel:	Ynglende havfugle i Vestgrønland, 2009-2011
Forfatter:	Lars Maltha Rasmussen
Afdeling:	Afdelingen for Pattedyr og Fugle, Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut
Serie og nr.:	Teknisk rapport nr. 86
Udgiver:	Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut.
Udgivelsestidspunkt:	Oktober 2013
Faglig kommentering:	Flemming R. Merkel
Finansiering:	Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut
Bedes citeret:	Rasmussen, L.M., 2013. Ynglende havfugle i Vestgrønland, 2009-2011. Teknisk rapport nr. 86, Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut
Oversættelse:	Grønlandsk: Søren Kristiansen. Engelsk: Lars Maltha Rasmussen.
Illustrationer:	Lars Maltha Rasmussen (GIS-kort og fotos, med mindre andet er nævnt)
Forsidefoto:	Lars Maltha Rasmussen
ISBN:	87-91214-58-0
ISSN (Electronic):	1397-3657
Antal sider:	66 s. samt Bilag 1 40 s.
Rekvireres:	Rapporten kan hentes fra Grønlands Naturinstituts hjemmeside http://www.natur.gl Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut Postboks 570 DK-3900 Nuuk Grønland Tlf. +299 36 12 00 E-mail: info@natur.gl Hjemmeside: www.natur.gl

Ynglende havfugle i Vestgrønland, 2009-2011

af

Lars Maltha Rasmussen

Teknisk Rapport nr. 86, 2013
Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut

Øverst tv. Jagtbetjentes fartøj ved Frederikshåb Isblink.
Nederst tv. Fuldlagt kuld af ederfugl.

Øverst th. Registrering af spættet sæl ved Sermilik.
Foto: Aqqalu Rosing-Asvid. Nederst th. Ederfugl hun.

Indhold

1. Sammenfatning.....	7
2. Eqikkaaneq	9
3. Summary	11
4. Indledning	13
5. Undersøgelsens omfang	14
Metode	14
Undersøgelsesområdet	14
6. Resultater	23
7. Anbefalinger til fremtidige optællinger	47
Baggrund og Formål	48
Metoder og procedurer	48
Kolonibeskrivelser	52
Område 64212 Umiarssuit Inaat	52
Område 64005 Qaqortorsuannguit	54
Område 64006 Satsissunguit	55
Område 63042 Ravneøerne NE	60
Område 63043 Ravneøerne Øst	61
Område 63211 Qilangaassuit North	63
Område 63007 Qimmit	64
Område 63215 Inussuu-Passuit	65
8. Litteratur	67
Bilag 1. Detailkort	Error! Bookmark not defined.

Teknisk Rapport nr. 86, 2013

Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut

1. Sammenfatning

For at kortlægge yngleforekomsten af almindelig ederfugl *Somateria mollissima* (herefter blot ederfugl) og vurdere mulighederne for en løbende lokalbaseret overvågning af arten i Sydvestgrønland, blev et område fra Niaqunngunaq (Fiskefjord) til Nuuk (Figur 4 og Figur 5) undersøgt i juni 2009 (Rasmussen 2010). Undersøgelsen er fulgt op af registreringer af ynglende ederfugle i området fra Kitsissut (Kookøerne) mod syd til Kuanersoq (Kvanefjord) syd for Paamiut i 2010 og 2011 (Figur 6, Figur 7, Figur 8 og Figur 9). Samtidig er alle øvrige forekommende ynglende og rastende vandfugle registreret, og størstedelen af de lokaliteter, der var kendt som havfuglekolonier i undersøgelsesområdet blev ved samme lejlighed besøgt og optalt. Det har medført en tiltrængt opdatering af den aktuelle viden om forekomsten af ynglefugle i Sydvestgrønland, i et af de dårligst undersøgte områder. Denne viden er vigtig bl.a. i forbindelse med en effektvurdering af potentielle olieudslip fra skibsfart eller olieeffterforskning.

Denne rapport sammenfatter resultaterne af registreringer af ynglende vandfugle i Vestgrønland i 2009, 2010 og 2011 og giver anbefalinger til fremtidige optællinger og gennemførelse af et lokalbaseret overvågningsprogram.

Undersøgelsen blev foretaget af Grønlands Naturinstitut i samarbejde med Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug, der stillede fartøjer med lokalkendt besætning i form af jagtbetjente til rådighed i hovedparten af undersøgelsen.

I undersøgelsesområdet nord for Nuuk, inklusive Kitsissut, blev der i 2009 optalt ca. 950 par ederfugle. På de 7 lokaliteter, der blev optalt i begge sæsoner, steg antallet af ynglefugle med 95 % fra 2009 og 2010. I 2011, hvor ynglesæsonen var meget forsinket af en snerig senvinter og et sent forår, faldt antallet af ynglende i disse områder i forhold til 2010, men dog til et niveau over 2009. Samlet vurderes det, at der i 2010 ynglede ca. 3.000 par ederfugle i dette område. Undersøgelser foretaget i 1992 og 2000 med andre metoder estimerede omkring 100 ynglepar af ederfugl i undersøgelsesområdet nord for Nuuk. I området mellem Kitsissut og Qeqertarsuatsiaat blev der registreret 43 kolonier af ederfugle af varierende størrelse med tilsammen 1.832 par. Det vurderes, at der i 2010 ynglede 2.100 til 2.500 par ederfugle i undersøgelsesområdet syd for Nuuk. I området fra Qeqertarsuatsiaat til Kuanersoq blev der optalt 16 kolonier med 604 par ederfugle, og her vurderes det at der ynglede 700-1000 par. Samlet for hele undersøgelsesområdet fra Niaqunngunaq i nord til Kuanersoq i syd vurderes at være på 5.900 til 6.700 par ederfugle.

Ved denne undersøgelse er der fundet flere kolonier med over 100 par ynglende ederfugle, som ikke tidligere har været kendt. Fundet af enkelte større kolonier af ederfugle langt inde i fjorde viser endvidere, at der kan være betydelige kolonier i områder, hvor disse ikke hidtil er blevet registreret og at der er etableret mange nye kolonier. Selvom optællingsmetoderne ikke er direkte sammenlignelige og tidligere vurderinger

formentlig har undervurderet bestanden, er der ganske givet tale om at bestanden af ederfugle er gået ganske betydeligt frem inden for det sidste 10 år.

Et potentielt vigtigt fældeområde for ederfugle blev fundet i to områder lige nord for fjorden Sermilik ca. 70 km syd for Nuuk. Da antallet af fældefugle vil være størst i juli/august bør området også optælles på dette tidspunkt. Et område med fældende toppet skallesluger blev registreret syd for Frederikshåbs Isblink.

Af øvrige ynglefugle skal flg. fremhæves: Canadagås er blevet fundet ynglende mange steder på mindre øer i skærgården. Der blev registreret i alt 300 canadagæs i undersøgelsesområdet, hvoraf lidt under halvdelen, ca. 66 par, var ynglefugle. Sildemåge, der indvandrede som ynglefugl til Grønland i midten af 1990'erne, fandtes ynglende i 69 kolonier med tilsammen 401 par i undersøgelsesområdet.

Der blev registreret en hidtil ukendt koloni af polarlomvie på Kingittoq som er en mindre ø. Lokaliteten kendes i forvejen som yngleplads for andre arter af havfugle. Der blev i 2010 og 2011 optalt hhv. 84 og 385 fugle i og ved kolonien. Det er den eneste nye koloni af polarlomvie der er registreret i Grønland siden 1970'erne.

I 2009 blev der registreret 58 par almindelig kjove ud for Akia, og i 2010 dertil yderligere 52 par i området fra Nuuk til Qeqertarsuaat. Det er de største koncentrationer af ynglende almindelig kjove der er registreret i Grønland.

Det vil være af stor interesse fremover at kunne følge antallet af ynglende ederfugle i udvalgte områder nær Nuuk gennem et lokalbaseret overvågningsprogram. Optællingerne bør følge samme metodik, som er benyttet ved denne undersøgelse og i områderne i Nordvestgrønland (Merkel & Nielsen 2002). Ved at optælle udvalgte områder årligt, er det muligt at for at få oplysninger om de årlige bestandsudsving og at følge bestandsudviklingen nøje.

Figur 1. Svartbag er den mest udbredte ynglefugl i undersøgelsesområdet.

2. Eqikkaaneq

Miternik nalinginnaasunik, Somateria mollissima, (matuma kingorna miternik taaneqartartussanik) Kitaata kujataa´tungaani najukkanit ingerlaavartumik nakkutilliinissamut periarfissat nalilersuiffiginarlugit kujataanit Nuummiit avannamut Niaqunngunap tungaanut sumiiffiit 2009-mi juunimi misissuiffiqineqarput (Rasmussen 2010). Sumiiffiit ilaat meqqit erniorfiisut paasineqarput 2010-milu kisitseqqittoqarluni. Misissuineq Kitsissuniit kujammut Qeqertarsuatsiaat tungaanut miternik erniortunik nalunaarsuinikkut nangeqqinneqarpoq. Tamanna ilutigalugu timmissat allat tamarmik nalunaarsorneqarput sumiiffiillu timmissat imarmiut erniorfiisut ilisimaneqartut orninneqarput kisitsiffiqineqarlutillu.

Nalunaarusiami matumani Kitaata kujataa´tungaani 2009-mi aamma 2010-mi suliit tikillugit misissuineri angusanut takussutissaallunilu nalunaarsuinerit inernerannik eqikkaaneruvoq. Naggataatigut siunissami kisitsisarnissanut aamma najukkamit nakkutigineqartumik nakkutilliinissat pillugit siunnersuisoqarpoq.

Pinngortitaleriffimmiut Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfimmiut suleqatigalugit, taakku piniarfinnik nakkutilliisunik sumiiffinnik ilisimasaqarluartunik angallatitalerlugit misissuinerit amerlanersaanni peqataasunik atukkiipput, misissuisoqarpoq.

Nuup avannaa´tungaani, Kitsissut ilanngullugit, misissuiffiusumi 2009-mi meqqit aappariit 950-it missaanniittut kisinneqarput. Sumiiffinni arfineq´marluusuni piffissani meqqit erniorfiini marluinni timmissat erniortut 2009-miit 2010-p tungaanut 95 %-inik amerleriarsimapput. 2009-mi erniorfinni ulluni ataatsini agguaqatigiissillugu manniit 3,24-iupput (n=366) 2010-milu manniit agguaqatigiissillugit 3,96-iullutik (n=704) (Tab. 1). Timmissat erniorfiini marluinni orneqqinneqartuni ulluni ataatsini manniit amerlassusiat misissuineri allani amerlassutsinut naleqqupput. Ataatsimut isigalugit 2010-mi meqqit aappariit 3.000-it missaanniittut sumiiffimmi tassani manniliorsimapput.

Kitsissut Qeqertarsuatsiaallu akornanni meqqit erniorfiini 43-usuni assigiinngitsunillu annertussusilinni meqqit aappariit 1.832-t nalunaarsorneqarput. Nuup kujataa´tungaani 2010-mi misissuiffiusumi meqqit aappariit 2.100-niit 2.500-t tungaannut amerlassusillit erniorsimassagatinneqarput.

Ukiut arfineq´pingasut-qulit matuma siorna periutsit allat atorlugit misissuisarsimanerit takutippaat Nuup kujataa´tungaani meqqit aappariit erniortartut 100-t missaanniittut. Misissuineri tamakkunani siornatigut ilisimaneqarsimanngitsunik meqqinik aappariinnik 100-t sinnerlugit amerlassusilinnik meqqit erniorfeqartut paasineqarpoq. Meqqit erniorfiinik ataasiakkaanik amerlasuunillu erniorfigineqartunik nassaarnerit takutippaat sumiiffinni manna tikillugu ujaasiffiqineqarsimanngitsuni miterpassuit erniorfeqarsinnaasut. Naak kisitsineri periutsit toqqaannartumik

assigiissinneqarsinnaanngikkaluartut siuariarujussuortoqarnera pineqarpoq.

Avannaa'tungaanit Nlaqunngunamiit kujammut Qeqertarsuatsiaat tungaanut misissuiffiusoq tamaat isigalugu meqqit aappariit 5.900-niit 6.700-t tungaanut amerlatigissagatinneqarput. Tamatuma saniatigut Nuup kujataa'tungaani Sermillup avannaa'tunginnguani sumiiffiit meqqit isaffigissallugit pingaarutillit marluit nassaarineqarput. Meqqit isasut juulimi/augustusimi amerlanerpaasarmata piffissami tamatumani sumiiffik kisitsiffigineqartariaqarpoq.

Timmissanut erniortut allanut tunngatillugu tullinnguuttut makku erseqqissaatigineqassapput: 2010-mi 2009-mut ullunik naammattoorsuiffiunngitsumut sanilliullugu Canadap nerlerisa ullorpassuunik naammattoorsisoqarpoq. Misissuiffigineqartumi Canadap nerleri katillugit 143-t nalunaarsorneqarput, taakkunannga affaasa missaat katillugit aappariit 35-t erniortutut nalunaarsorneqarput. Naajat ilaat (sildemåge) 1990-kkut qiteqqunneranni nunatsinnut pisalersimasut (Boertmann 2008) misissuiffiusumi tamarmi erniorfinni 32-ni aappariit erniortut 261-it naammattoorneqarput.

Manna tikillugu ilisimaneqanngitsoq appat erniorfiat 84-inik appartalik Kingittumiittoq paasineqarpoq. Sumiiffik siornatigut timmissanit allanit imarmiunit erniorfittut ilisimaneqareerpoq. Immaassinnaavoq 1970-kkunnilli appaqarfittut nutaatut siullertut taanna nassaassaasoq.

2009-mi Akiata avataani isunngat nalinginnaasut aappariit 58-it nalunaarsorneqarput aamma Nuup kujataa'tungaani aappariit allat 52-it. Taakkuupput nunatsinni isunngat nalinginnaasut erniorfiisa annersaat.

Akiata Kangerluarsunnguullu akornanni sumiiffinni toqqakkani meqqit erniortut amerlassusiinik najukkamit aallaaveqarluni nakkutilliilluni malinnaanissaq siunissami soqutiginaateqartorujussuussaaq. Kisitsinerni periuseq Avannersuarmi (Merkel & Nielsen 2002) sumiiffinni atorneqartup assinga atorneqartariaqarpoq. Ukiumut meqqit amerlassusiisa nikerarnerat pillugu paasissutissanik sukumiinerusunik pissarsiniarluni aamma amerlassusiisa nikerarnerat sukumiisumik malinnaaffiginiarlugit sumiiffiit ukiumoortumik kisitsiffigineqartariaqarput.

3. Summary

In order to map breeding common eider *Somateria mollissima* and to assess the possibilities to establish a local based monitoring programme in South West Greenland, a survey was carried out in the archipelago from Kitsissut (Kookøerne) west of Nuuk extending 80 km north of Nuuk during June 2009 (Rasmussen 2010). This survey was followed up by a survey of common eiders from Kitsissut to Qeqertarsuatsiaat (Fiskenæsset) south of Nuuk in 2010 and to Kuanersoq (Kvanefjord) south of Paamiut in 2011. All species of breeding and staging water birds were registered and most of the previously known colonies of seabirds found the area were visited all along. The surveys provided a much needed update of current knowledge about the distribution of breeding birds in Southwest Greenland, in one of the least studied areas. This knowledge is important particular with an impact assessment of potential oil spills from shipping or oil exploration.

This report summarizes the results from surveys in 2009, 2010 and 2011. Finally recommendations for a monitoring programme on common eiders are proposed.

The survey was conducted by the GINR (Greenland Institute of Natural Resources) in cooperation with APPN (Agency for Fisheries, Hunting and Agriculture), which provided boats with crew for most of the survey.

In the survey area north of Nuuk, including Kitsissut, 950 pairs of eider were found in 2009. At some 7 revisited sites the breeding numbers increased by 95% from 2009 to 2010. In 2011, when the breeding season was much delayed by a wet snowy winter and a late spring, the number of breeding eiders in these decreased compared to 2010, but to a level above 2009. In total of 3,000 pairs of common eider were estimated to breed in this area. Surveys of the same area using other methods in 1992 and 1999 found about 100 pairs of common eider. Despite incomparable methods, breeding numbers have probably increased significantly.

Between Kitsissut and Qeqertarsuatsiaat 43 colonies with 1,832 pairs were found. It is estimated that 2,100-2,500 pairs of eider were breeding here. From Qeqertarsuatsiaat to Kuanersoq another 13 colonies with 428 pairs of eiders were found in 2011 and the breeding number was estimated at 500-500 pairs. The 2010 survey found several colonies with more than 100 pairs that were previously unknown. The discovery of a few large colonies in fjords shows that important breeding sites can be found in places that were not previously surveyed.

The total number of breeding common eiders from Niaqunngunaq in the north to Kuanersoq in the south was estimated to 5,900 to 6,700 pairs. A potentially important moulting area for common eider was found in two areas just north of the fjord Sermilik about 70 km south of Nuuk. These areas should be surveyed in July/August, when moulting numbers are peaking.

Following other breeding species should be highlighted: Canada goose was found breeding throughout the area. A total of 66 pairs were found nesting. Lesser black-backed gull that established a Greenlandic breeding population in the 1990ies (Boertmann 2008) was found breeding in 69 colonies holding 401 pairs in the surveyed area.

An unknown colony of thick-billed murre (UK: Brünnich's Guillemot) with 84 (2010) and 385 individuals (2011) was found on a small island Kingittoq, which was already known as a seabird breeding site. This is the first new colony of this species to be found in Greenland since the 1970ies.

In 2009, 58 pairs of common skua were found breeding west of Akia and additionally 52 pairs were found south of Nuuk. This is probably the largest concentration of breeding common skua in Greenland.

It is recommended to monitor the number of breeding eiders in selected areas between Akia and Kangerluarsunnguaq (Buksefjord) through a local based monitoring programme 2011 implementing methods used in this survey and in Northwest Greenland (Merkel & Nielsen 2002). Annual monitoring allows to detect fluctuations and to closely monitor the population dynamics.

Figur 2. Typisk yngelø i skærgården. Kun på den græsbeklædte knold længst til højre, yngler ederfugle eller måger. Meget eksponerede større og mindre skær og øer uden vegetation huser sjældent ynglefugle.

4. Indledning

Ederfugl er udbredt som ynglefugl i hele Vestgrønland. Samtidig er Vestgrønland fra oktober til maj et vigtigt overvintringsområde for grønlandske ynglende ederfugle og for en meget stor andel af den canadiske ynglebestand (Lyngs 2003, Blicher et al. 2011). Ederfugle har tidligere ynglet i større antal, men i den nordlige del af Vestgrønland gik antallet tilbage med ca. 80 % i perioden 1960 til 2001 (Merkel 2004). Et overvågningsprogram for ynglende ederfugle i området fra Ilulissat til nord for Upernavik viste, at ynglebestanden af ederfugl voksede markant i alle de undersøgte områder i løbet af perioden fra 2000 til 2007. Årsagen til bestandsfremgangen er sandsynligvis et mindsket jagttryk som følge af en forkortelse af jagttiden i Grønland siden 2001 (Merkel 2008).

Denne rapport giver en oversigt over de vigtigste resultater af feltarbejdet i forbindelse med ynglefugleregistreringer i Sydvestgrønland 2010. Nogle af de områder, der blev identificeret som yngleområder for ederfugl i 2009, blev optalt igen i 2010 og 2011. Denne rapport sammenligner optællingerne i de områder, hvor de er gentaget og sammenfatter resultaterne af registreringer i Vestgrønland i 2009, 2010 og 2011, og giver anbefalinger til fremtidige optællinger og gennemførelse af et lokalbaseret overvågningsprogram.

Med henblik på at kortlægge ynglebestanden og vurdere mulighederne for en løbende overvågning af ynglende ederfugle i Sydvestgrønland undersøgte et område fra Nuuk i syd til Niaqunngunaq (Fiskefjord) i nord i juni 2009 (Figur 6). Resultaterne fra feltarbejdet i 2009 er publiceret i en teknisk rapport fra Grønlands Naturinstitut (Rasmussen 2010). Dette arbejde er fortsat i 2010 og 2011, idet potentielle yngleområder for ederfugl er undersøgt i området fra Kitsissut (Kookørerne) til Qeqertarsuatsiaat (Fiskenæsset) ca. 150 km syd for Nuuk (Figur 7, Figur 8 og Figur 9). Formålet med projektet er at forbedre grundlaget for den biologiske rådgivning med henblik på at sikre en bæredygtig udnyttelse af de for den grønlandske befolkning både samfundsmæssigt og kulturelt vigtige havfugleressourcer. Dertil kommer at undersøgelsen giver en opdatering af den eksisterende viden om andre arter af ynglende havfugle bl.a. til vurdering af kystområdernes sårbarhed overfor olieforurening og som grundlag for udpegning af sårbare havområder (Mosbech et al. 2000).

Undersøgelserne er udført af Grønlands Naturinstitut i samarbejde med Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug (DFFL) / Aalisarnermut Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik (APNN). Jagtbetjent Magnus Petersen, jagtbetjent Jakob Heilmann, jagtbetjentassistent Ludvig Hansen og Niels T. Laursen DFFL takkes for godt samarbejde.

5. Undersøgelsens omfang

Metode

Det primære formål med denne undersøgelse var at registrere ederfuglekoloniernes placering og størrelse. Sekundært var formålet at indsamle oplysninger om forekomsten af andre ynglefuglearter og rastende fugle i øvrigt.

Alle fuglearter blev registreret og eventuel yngleadfærd blev noteret. Tidspunkt, afstand og retning i forhold til observationspunktet blev noteret. Ud fra GPS-spor er alle observationer indtastet med georeference i et regneark med en struktur svarende til havfugledatabasen. Data er herfra importeret i MapInfo for at udarbejde kort. En nærmere beskrivelse af optællingsmetoder og kriterier for ynglefugle fremgår af Teknisk Rapport fra Grønlands Naturinstitut nr. 82 (Rasmussen 2010).

Alle observationer blev foretaget som totaltællinger, og kortene viser alle registrerede data. Der er ikke foretaget beregninger for udækkede områder. De angivne tal skal derfor betragtes som minimumstal for optællingsområdet. Alle GIS-kort vises med en UTM zone 24N projektion. I de få områder hvor der er foretaget gentagne optællinger både er de mest aktuelle tal angivet.

Oplysninger om de sejlede ruter er gemt som datafiler på Grønlands Naturinstitut, og kan bl.a. indlæses i GPS til senere brug ved genbesøg på lokaliteterne.

Undersøgelsesområdet

Undersøgelsesområdet i 2009 dækkede den ydre del af skærgården fra Kitsissut (Kookøerne) i syd til Niaqunngunaq (Fiskefjord) i nord (Fig. 1) (Rasmussen 2010). Det meget store skærgårdsområde er yderst komplekst og omfatter flere tusinde større og mindre øer, holme og klippe-skær. Alene Kitsissut (Kookøerne) omfatter 529 øer og skær af meget forskellig størrelse. Ud fra kort er det ikke muligt at vurdere, om aftegnede øer er potentielle ynglelokaliteter for ederfugle, da det forudsætter at de er vegetationsklædte. Eksponerede øer har ofte en brændingszone der kan nå 10-15 meter over springflodshøjvande.

I 2009 blev feltarbejdet blev udført i dagene 12. og 13. juni samt 15. - 17. juni. Fra DLLF deltog jagtbetjent Jakob Heilmann og jagtbetjentassistent Morten Lyberth deltog i dagene 15. - 17. juni og fra Grønlands Naturinstitut deltog bådfører Lars Heilmann i perioden 12. - 13. juni, samt biologassistent Finn Olsvig Christensen og forsker Lars Maltha Rasmussen i hele perioden. Ved turen til Fiskefjorden overnattedes i telt. I 2010 undersøgtes området fra Kitsissut (Kookøerne) til Qeqertarsuatsiaat (Fiskenæsset) ca. 150 km syd for Nuuk. Indsatsen blev koncentreret om den ydre skærgård, men også den smalle fjord Alangorlia ved Sermilik samt enkelte andre områder indenskærs er undersøgt. Desuden genbesøgte to områder hvor der i 2009 blev fundet koncentrationer af ederfugle. Logbog fremgår af Rasmussen (2010).

Før 2009 er ynglefuglene i området kun optalt ved en gennemsejling indenskærs primo juli 1992 (Boertmann et al. 1996, Falk et al. 2001) og ved overflyvning af området ult. juli 1998 og 1999 (Boertmann og Mosbech 2001) samt ved tilfældige observationer.

I 2010 blev feltarbejdet udført i perioden 16. - 20. samt 22. - 23. juni 2010 i samarbejde med Magnus Petersen, Jagtbetjent i Nuuk og assistent Ludvig Hansen. Områderne nærmest Nuuk kunne nås på dagsture, medens der i forbindelse med undersøgelsen af de sydligste områder blev overnattet i hhv. en kommunal jagthytte ved Sanerata Tima ved fjorden Sermilik, på fartøjet i havnen i Qeqertarsuatsiaat og på fjorden i Alangorlia. Aqqalu Rosing-Asvid var med i dagene 22. - 23. juni 2010 (Fig. 2).

I dagene 25. - 26. juni genbesøgte koncentrationer af større kolonier ved Satsitsunguit og Satsissut ca. 30 og 50 km fra Nuuk, og den 28. - 29. juni områder ved Kitsissut (Kookøerne), hvor feltarbejdet blev udført som dagsture i samarbejde med jagtbetjent Jakob Heilmann, Maniitsoq og biologassistent Pilunnguaq Broberg, GN.

Der blev i 2010 tilbagelagt i alt 1.460 km eller 970 km hvis man fratrækker områder der er gennemsejlet to gange. Hvis man regner med en gennemsnitlig observationsafstand på 1500 m fra den sejlede rute, så blev et samlet arealet på ca. 1800 km² dækket ved optællingen (Fig. 3).

I 2011 blev hidtil ubesøgte områder i skærgården ud for Akia undersøgt mhp. forekomsten af spættet sæl og ederfugle. Kolonier nær Færingehavn og i Alangorlia blev optalt 19. og 20. juni. Området omkring Satsitsunguit blev særligt grundigt optalt i forbindelse med to overnatninger i dagene 23. - 23. og 28. - 29. juni. I dagene 30. juni til 4. juli optalte områderne syd for Qeqertarsuatsiaat, vest for Frederikshåb Isblink til Kuanersoq syd for Paamiut. Jagtbetjent Magnus Petersen stod for sejladsen i 2011 og Aqqalu Rosing-Asvid deltog i feltarbejdet til Alangorlia og til Paamiut. Biologassistent Arne Geisler deltog i dunindsamlingen. Forsker Lars Maltha Rasmussen i hele perioden

Jagtbetjentene skal have stor tak for deres professionelle og engagerede arbejde, der var forudsætningen for at gennemføre feltarbejdet på en sikker og udbytterig måde.

Logbog for 2010

16. juni. Sejler fra Nuuk og forbi Rypeø og vestlige del af Mitsimavissuaq, til den Qissuttut, som rundes via den vestlige del af Angissorssuaq. Tilbage til Nuuk. Vejr: N 8 m/s, 8/8, letskyet, 8 °C, klart.

17. juni. Sejler fra Nuuk via strømstedet til den østlige del af Angissorssuaq og nordlige del af Qilangarsuit. Runder Qeqertarsuaq og øerne Qarajat Qeqertaat for at besøge skærgården syd for Qilangarsuit til Nunngarussuit. Retur til Nuuk. Vejr: S 5 m/s, 8/8, 10 °C, klart.

18. juli. Sejler fra Nuuk vest om Qilangarsuit og følger yderkysten helt til Sanerata Tima, hvor der overnattes i Hotel Sermilik (en jagthytte). Vejr: N 5 m/s, 7/8, 12 °C, klart.

19. juni. Følger yderkysten forbi Kangerluarsussuaq (Grædefjord) og besøger en række øer og lokaliteter bl.a. Qernertut, Ukiiviassat, Kingiarsuit, Kiliit, Kingittoq, og runder syd om Simiuttat til overnatning i Qeqertarsuatsiaat. Vejr: N 5 m/s, 7/8, 10 °C, klart.

20. juni. Sejler fra Qeqertarsuatsiaat indenskærs til Kangerluarsussuaq (Grædefjord) og vest om Simiuttat til Færingehavn. Bunkrer i Færingehavn og sejler til bunden af fjorden. Herfra tilbage til Nuuk. Vejr: Vindstille, 8/8, 8 °C, diset, senere opklaring. Dagen slutter med frisk vind fra Nord.

22. juni. Med Aqqalu Rosing-Asvid sejler vi til bunden af Alangorlia. Når frem ved 22-tiden. Herfra undersøger vi i gummibåd deltaet. Hviler os på båden. Vejr: N 5 m/s, 1/8, 8 °C, klart.

23. juni. Fotograferer sælerne i deltaet mellem kl.03 og 06. Optæller de store kolonier er ederfugle midt i fjorden ved Qarnerup Qeqertai, og fanges af voldsomt fald omkring indsnævringen hvor passage kun er mulig ved middelvandstand, og må vente fra 9:45 til 14:00. Herefter retur til Nuuk. Vejr: N 5 m/s, 1/8, 8 °C, klart.

24. juni. Med Jacob Heilmann og Pilu Broberg til Satsitsunnguit, hvor hele dagen går med optællinger her. Ø 7 m/s, 0/8, 10 °C, klart.

25. juni. Med Jacob Heilmann og Pilu Broberg til Satsitsunnguit, hvor hele dagen går med optællinger her. Vejr: NV 2 m/s 8/8, 10 °C, klart.

26. juni. Med Jacob Heilmann og Pilu Broberg til Satsissut, hvor hele dagen går med optællinger her. Vejr: NV 2 m/s 0/8, 10 °C, klart.

28. juni. Med Jacob Heilmann og Pilu Broberg til Satsissut. Optællinger på vej tilbage ved Satsissuarqat. Perfekt vejr: 0-1 m/s 0/8, 10 °C, klart.

29. juni. Med Jacob Heilmann og Pilu Broberg til den vestligste del af Kitsissut Kookøerne hvor to store kolonier optælles. Afbrydes af tåge og må returnere før middag. Vejr: N 4 m/s 0/8, 10 °C, klart. Tåge og havgus kom rullende fra kl. 11:00. Pga. tåge og havgus var det ikke muligt at besøge Kitsissut endnu en gang.

Logbog for 2011

14. juni. Med Magnus Petersen og Aqqalu Rosing-Asvid til de vestligste øer ud for Satsissut ved Akia, samt Ikarlusussuaq og Ikatlermiut og Pisuffik nord herfor. Opsøgte lokaliteter hvor spættet sæl er angivet fra begyndelsen af 1900-tallet, dog uden observationer. Der blev til gengæld fundet enkelte større kolonier af ederfugl. Retur til Nuuk. Tåget og dis hang hele dagen over skærgården, medens solen skinnede inde i fjorden.

16. juni. Med Magnus Petersen, Arne Geisler, Martin Schjøtz-Christensen, Aksel Blytmann, Lars Mathæussen til Kookøerne og Satsisunnguit mhp. optælling af ederfuglekolonier og indsamling af ederdun. Retur til Nuuk. Pga. et meget sent forår var æglægningen endnu ikke påbegyndt for alle ederfugle i kolonierne. Overskyet vejr og let vind.

19. juni. Start kl. 13:30 fra Nuuk med Magnus Petersen og Aqqalu Rosing-Asvid til Sermilik hvor vi observerede 2 spættede sæler efter en tur med gummibåden til et udsigtspunkt nær deltaet. Derefter til bunden af Alangorlia hvor vi overnattede i båden. Optalte fuglekolonier på vejen. Vejr: NV 2 m/s 0/8, 8 °C, klart.

20. juni. Med Magnus Petersen og Aqqalu Rosing-Asvid. Observation af sæler i Alangorlia og optælling af store kolonier af ederfugle. Optælling af kolonier vest for Sanerata Tima og Ivilikasik. Retur til Nuuk om aftenen. Vejr: Atter en fin dag med stille vejr, og sol først på dagen.

23. og 24. juni. Med Magnus Petersen og assistent. Optælling af en del af øerne ved Satsissunguit. Overnatning i forbindelse med fangst af Silde-måge. Stille vejr med morgentåge.

28. og 29. juni. Med Magnus Petersen og assistent. Optælling af resten af øerne ved Satsissunguit. Overnatning i forbindelse med fangst af Silde-måge. Vejr: Stille med morgentåge.

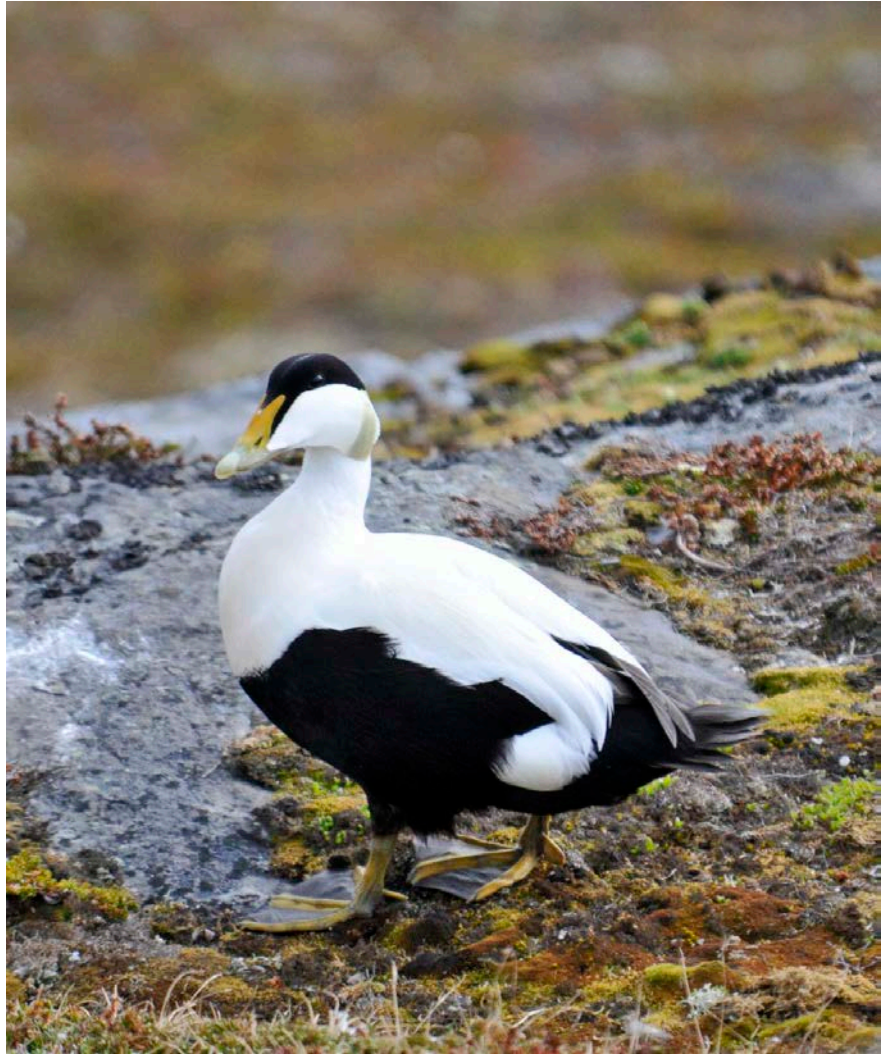
30. juni. Med Magnus Petersen og Aqqalu Rosing-Asvid. Start kl. 18:30 fra Nuuk. Optælling af kolonier ved Qissuttut Nordøst, samt registrering af en ny lundeø nær Siumittat på vej til Færingehavn hvor der overnattedes i båden. Opfriskende vind hen på aftenen forhindrede besøg ved øerne Tiggakorfit, som ikke hidtil er blevet besøgt. Vejr: S 9 m/s, 1/8, 5 °C, klart.

1. juli. Start fra Færingehavn kl. 8:30 efter optankning. Optalte enkelte lokaliteter for havfugle vest for Færingehavn, bl.a. den nyfundne koloni med polarlomvier, og registrerede enkelte nye kolonier på øer der ikke blev besøgt i 2010. Fra Området syd for Færingehavn blev der foretaget landgang på en del øer for at optælle ederfugle. Overnatning på båden ved Ravns Storø, en nedlagt bygd. Vejr: Fremragende, stille og klart med en del sol.

2. juli. Optælling af lokaliteter fra Ravns Storø langs Frederikshåbs Isblink. Landgang på en del øer. Overnatning på båden i bygden Niaqornaq. Fremragende vejr, stille og sol.

3. juli. Magnus ankrede op ud for Nunasarnaq i den sydlige del af Frederikshåb Isblink og blev på båden. Aqqalu og undertegnede sejlede ved højvande de ca. 7 km ind gennem deltaområdet til Niaqornanguaq, for at observere spættet sæl i deltaet. Vi havde dog ingen observationer. Dernæst undersøgte nogle lokaliteter på vej til Paamiut. Der overnattedes på båden. Morgentåge afløstes af solskin midt på dagen. Sidst på dagen overskyet og let vind.

4. juli. Start fra Paamiut kl. 9:00 efter optankning. Registrering af lokaliteter vest om Qeqertarsuatsiait. Derefter optælling af fuglefjelde i Kuanersoq (Kvanefjord). Retur til Paamiut kl. 16.00. Overnatning i byen og derefter med fly til Nanortalik d. 5. juli. Magnus Petersen sejlede alene tilbage til Nuuk.

Figur 3. Hanner af ederfugle ses på land i ynglekolonierne under æglægningen, men forlader koloniområdet senest når æggene klækker.

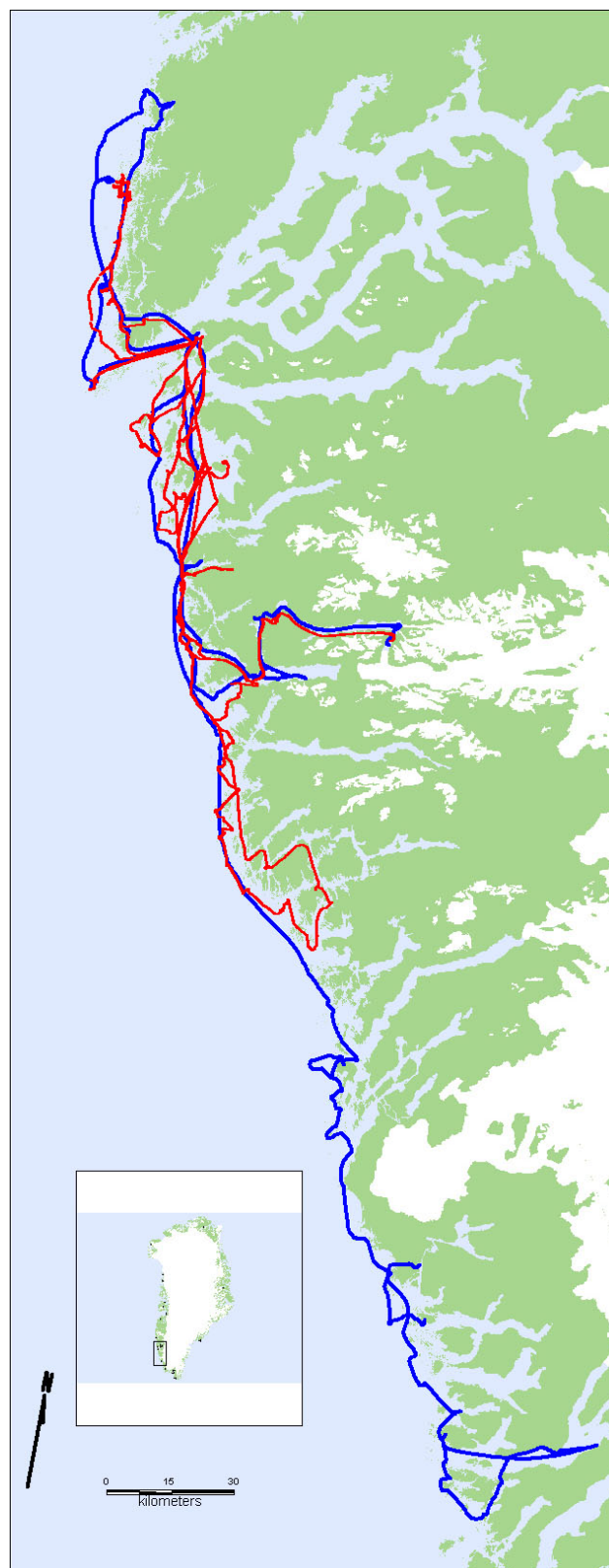
Figur 4. Den nordlige del af undersøgelsesområdet med stednavne.

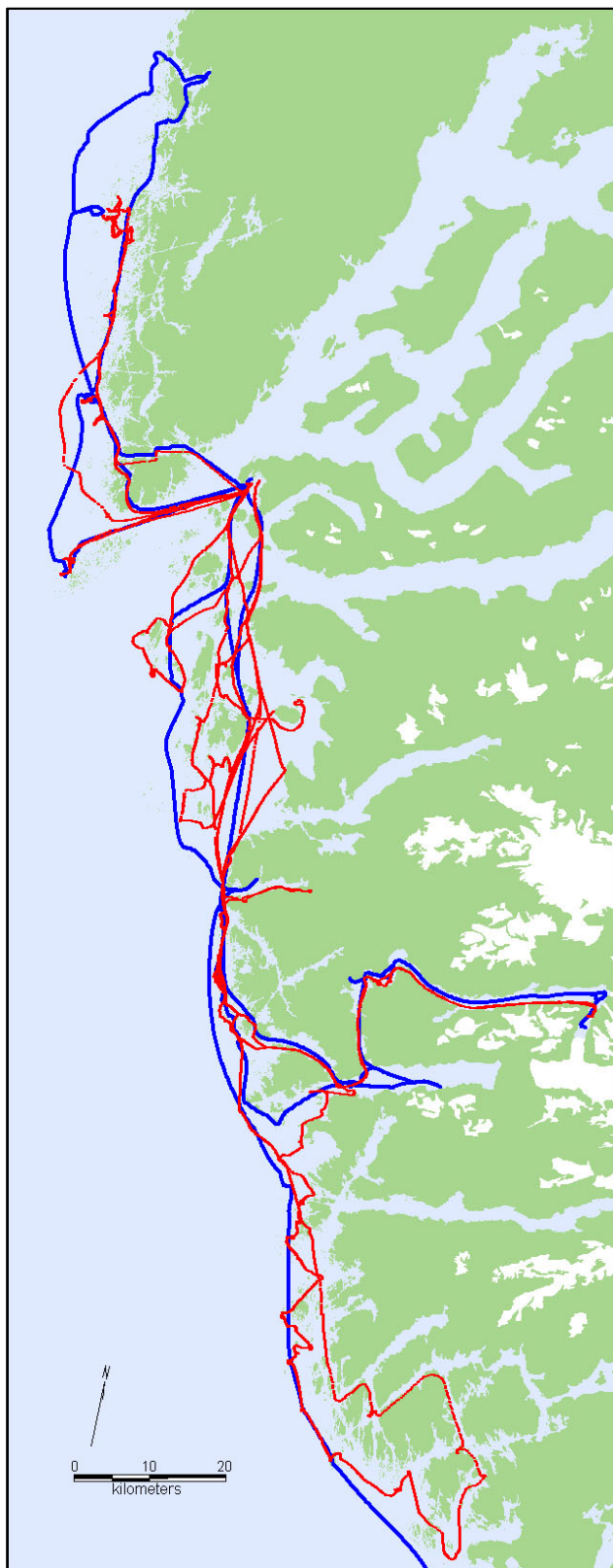
Figur 5. Den sydlige del af undersøgelsesområdet med stednavne. Indsat nederst undersøgelsesområdets placering i det sydvestlige Grønland.

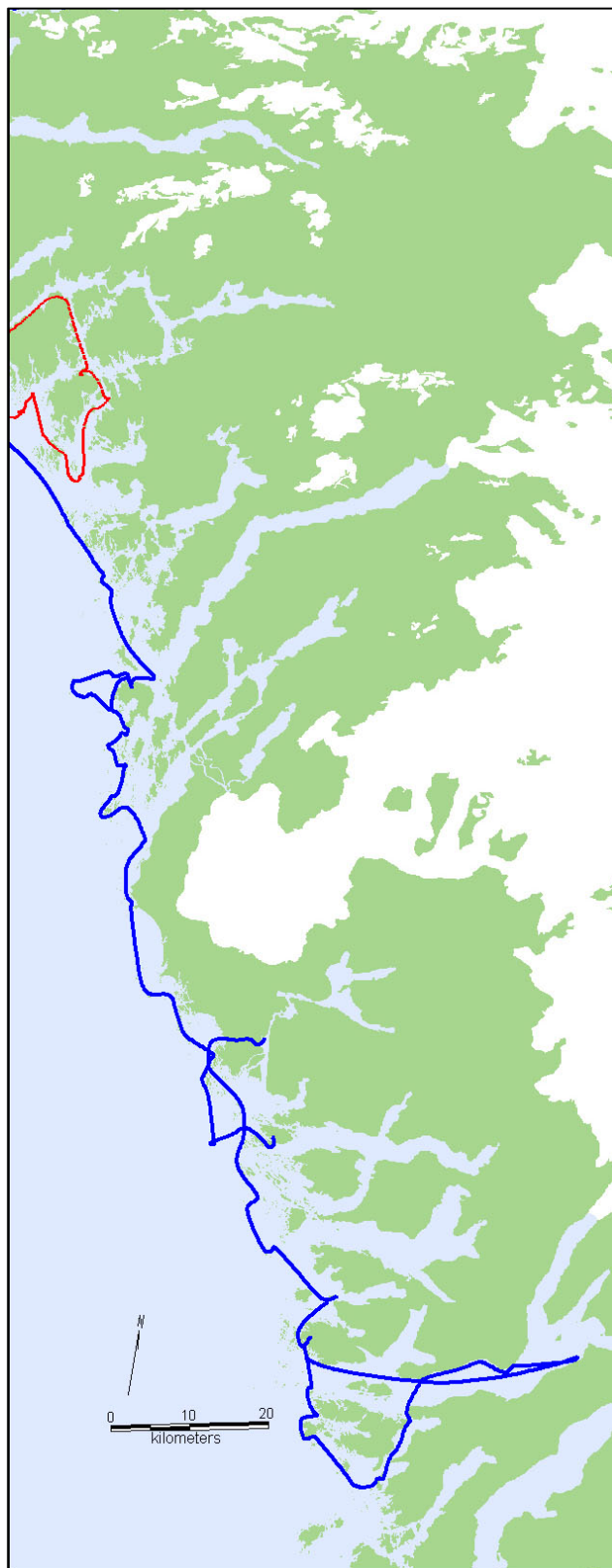
Figur 6. Den sejlede rute i 2009 mellem Nuuk i syd og Niaqunngunaq i nord. Rød linje: Den markerede indenskærs sejlroute. Blå linje: Øvrige besejlet rute. Skraveret: Områder nærmere end 2000 m fra den sejlede rute.

Figur 7. Den røde linje viser den sejlede rute i undersøgelsesområdet i 2010. Den blå linje ruten i 2011. Indsat nederst undersøgelsesområdets placering i det sydvestlige Grønland.

Figur 8. Den røde linje viser den sejlede rute i undersøgelsesområdet i 2010. Den blå linje ruten i 2011.

Figur 9. Den røde linje viser den sejlede rute i undersøgelsesområdet i 2010. Den blå linje ruten i 2011.

a)

Figur 10. Landgang med gummibåd i den yderste del af skærgården forudsætter rolige vejrforhold og god sigtbarhed.

Figur 11. Ederfuglehanner på land i en ynglekoloni i en beskyttet fjord.

6. Resultater

Almindelig Ederfugl *Somateria mollissima*

I 2009 blev der registreret i alt 47 kolonier af ederfugle med tilsammen 1.052 par i området nord fra Kitsissut til Niaqunngunaq (Fiskefjord). De to områder Satsissut og Satsissunguit vest for Akia, der havde den største koncentration af kolonier med ynglende ederfugle (Figur 13), genbesøgte i dagene 24.-29. juni 2010. Satsissunguit blev genbesøgt 1. juni., 15. juni, 23.-24. og 28.-29. juni 2011. Desuden blev den vestligste del af Kitsissut besøgt igen i 2010 og 2011, da den vestligste del blev undersøgt utilstrækkeligt i 2009. I 2010 og 2011 blev der i disse tre områder tilsammen optalt 2.047 par ederfugle i 41 kolonier. Dette væsentligt større antal skyldes flere forskellige forhold: Dels blev der fundet yderligere tre forholdsvis store kolonier længst mod vest i Kitsissut på hhv. 143, 153 par og 341, som ikke blev registreret i 2009, dels ynglede der i 2010 generelt væsentligt flere ederfugle i de kolonier, hvor der kunne foretages en direkte sammenligning imellem 2009 og 2010. Til gengæld ynglede der lidt færre ederfugle i de områder der blev genoptalt i 2011, hvor foråret var meget sent. I de to områder Satsissut og Satsissunguit, som blev gennemgået systematisk med redeoptællinger i 2010 og 2011 med et væsentligt større tidsforbrug, blev der registreret flere kolonier end ved første gennemgang.

I 7 kolonier, hvor der i 2009 tilsammen blev fundet 416 reder (inklusive klækkede og tomme reder), kunne der i 2010 findes 812 reder, en stigning på 95 % (Tabel 1). Forøgelsen i antallet af reder var på 63-122 % de enkelte kolonier. Derimod faldt antallet af reder og også kuld størrelsen fra 2010 til 2011. De gentagne optællinger er foretaget på samme tidspunkt i juni på datoer inden for 5 dage. Sæsonen i 2010 var usædvanligt tidlig, medens sæsonen i 2011 var usædvanlig sen. Æglægningen var således stadig i gang ved optællingen i 2011, medens de første unger klækkede ved tællingen i 2010. Det er formentlig den væsentligste årsag til at der blev optalt lidt færre par i 2011 end året før.

I hele undersøgelsesområdet nord for Nuuk, inklusive Kitsissut, blev der i 2009 optalt ca. 950 par ederfugle. Uden for de to områder med den største koncentration af ynglefugle blev der fundet tilsammen 550 par i 2009 og disse kolonier blev ikke genbesøgt i 2010. Hvis man antager at der i disse kolonier tilsvarende ynglede på 95 % flere ederfugle, så har der her ynglet 1.080 par. Dertil skal lægges de 2.047 par der blev optalt i 2010 i dette område. Det vurderes derfor at der i 2010 og 2011 ynglede ca. 3.150 par ederfugle i området fra Kitsissut til Niaqunngunaq (Fiskefjord).

Feltarbejdet i alle de genbesøgte områder lå præcis 10 dage senere i 2010 end i 2009. I 2011 lå feltarbejdet inden for 1-5 dage i de områder der blev genoptalt mod nord, medens feltarbejdet lå lidt senere i de sydlige områder. Det vurderes at besøgstidspunktet i 2010 var optimalt i forhold til at registrere det maksimale antal reder. Ved feltarbejdet i 2009 blev der således ikke fundet klækkede reder i kolonierne. I dagene op til de første æg klækker, vil antallet af reder nå et maksimum. Pga. sen smeltning og lave temperaturer så lå feltarbejdet ca. en uge for tidligt i forhold til det optimale i den nordlige del, medens det vurderes at have været op-

timalt i den sydlige del af undersøgelsesområdet, som først blev besøgt i starten af juli.

Table 1. Sammenligning af antal reder og kuldstørrelser for 17 kolonier som er optalt mere end en gang i 2009-2011.

	2009		2010		2011	
	reder	kuldst.	reder	kuldst.	reder	kuldst.
Satsitsunguit S	147	3,01	264	3,31	118	2,84
Satsitsunguit H	51	2,67	107	3,52	72	2,77
Satsissut F	52	2,31	91	3,11		
Satsissut I	50	2,55	102	3,34		
Satsissut L	40	1,88	59	2,85		
Satsissut S	85	3,98	189	4,53		
Satsitsunguit G	40		12		94	3,43
Satsitsunguit O	71		78	3,44	70	3,60
Satsitsunguit A			96	3,85	60	1,95
Satsitsunguit F			45	3,31	13	2,85
Satsitsunguit P			46	2,65	47	2,09
Ravneøerne NEA			23	2,96	40	3,08
Ravneøerne NEB			16	3,56	30	3,60
Qimmit NV			178	2,67	117	2,68
Qimmit S			172	3,90	207	3,16
Qaarnerup Qeqertai V			160	2,94	123	2,84
Qaarnerup Qeqertai Ø			283	3,49	275	3,20

Til sammenligning af det gennemsnitlige antal æg per rede ("kuldstørrelse") mellem forskellige områder er kuldstørrelsen beregnet på grundlag af dunreder med æg. Reder med plantedele og æg og tomme dunreder er ikke indregnet. Reder med mere end 7 æg indgår heller ikke i beregninger af gennemsnitlige kuldstørrelser, idet sådanne reder antages at være et resultat af at flere hunners æglægning i den samme rede.

Den gennemsnitlige kuldstørrelse i de genbesøgte kolonier var i 2009 på 3,24 æg/rede (n=366), og i 2010 på 3,96 æg/rede (n=704) og i 2011 på 3,03 æg/rede (n=1076)(Tab. 1).

Den mest sandsynlige årsag til den forøgede kuldstørrelse ved optællingen i 2010 var, at optællingstidspunktet var mere optimalt i forhold til tidspunktet for klækning i 2010. Dels blev de gentagne optællinger foretaget 10 dage tidligere i 2009, dels fandt æglægningen generelt sted senere i 2009. En øget kuldstørrelse kan også skyldes en øget 'ægdumping', som må antages at forekomme i alle kuldstørrelser og ikke kun i kuld på mere end 7 æg. Til sammenligning er der rapporteret om lidt højere kuldstørrelser ved undersøgelser i Nordvestgrønland 3,77 æg/rede, med variation: 3,44 - 4,07 æg/rede/år (Merkel 2008), mens tidligere undersøgelser i Upernavik, samt i det nordøstlige Canada har rapporteret om lidt mindre kuldstørrelser. Begge tal for kuldstørrelsen ligger inden for de værdier der er fundet ved andre undersøgelser. Så selvom optællingstidspunktet var mere optimalt i 2010, så er forskellen på kuldstørrelsen imellem de to år så beskeden, at man må antage at reelt har ynglet væsentligt flere ederfugle i 2010. Til gengæld var kuldstørrelsen generelt lavere i 2011. Dette forår var præget af meget sen snesmeltning og lave temperaturer. Foruden mindre kuldstørrelser blev der samtidig registreret færre reder i de fleste genbesøgte kolonier i 2011.

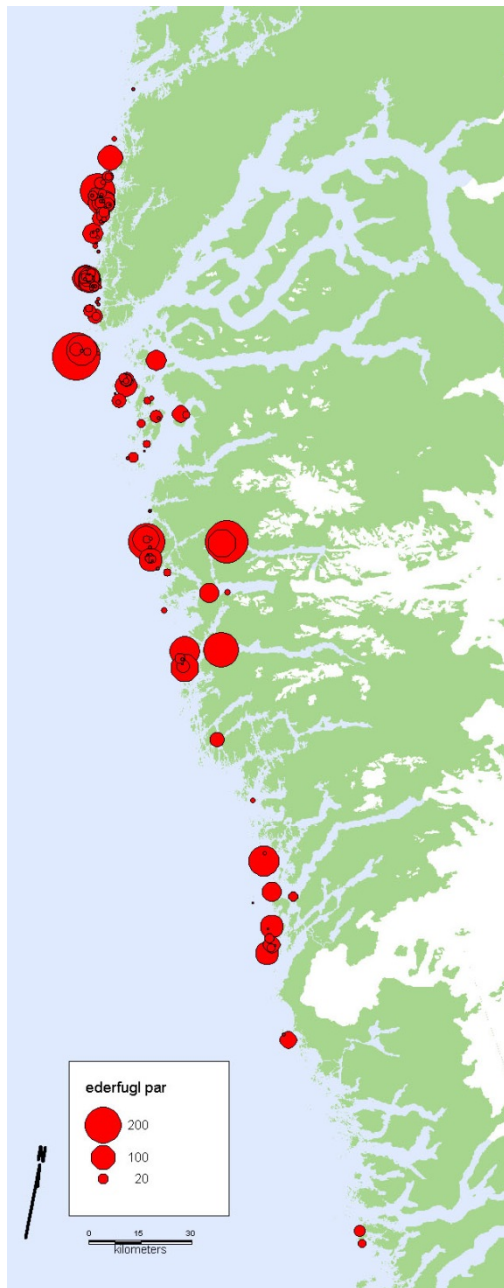

Forøgelsen i antallet af reder fra 2009 til 2010 kan således skyldes både årlige svingninger og at ynglebestanden af ederfugle vokser, men man kan næppe forvente en årlig stigning i bestanden over en årrække på langt over 50 %. En forklaring kan derfor være at de forholdsvis mange ikke ynglende fugle der blev registreret i nærheden af koloniområderne ud for Akia i 2009 måske har ynglet sent, eller helt sprunget en ynglesæson over. Forskellen i antallet af ynglende ederfugle imellem de to år er imidlertid vanskelig at forklare på baggrund af kun to års optællinger. Tilsvarende er det muligt at ikke alle ederfugle var påbegyndt æglægning ved optællingen i den nordlige del af undersøgelsesområdet.

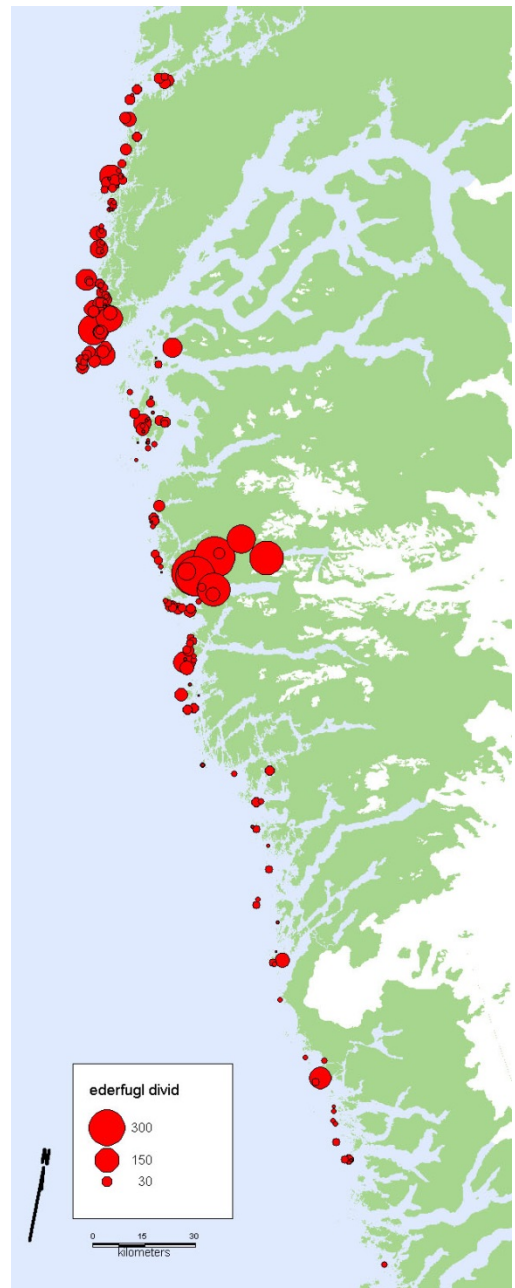
Fordelingen af rastende, dvs. ikke ynglende ederfugle, i undersøgelsesområdet fremgår af Figur 14. Der opholder sig en del ederfugle i forbindelse med ynglekolonierne som ikke har kunnet registreres som ynglefugle. Nogle af disse kan dog godt have været ynglefugle, men det var karakteristisk, at der ikke var nogen større koncentrationer af rastende ederfugle nær de største af ynglekolonierne i området syd for Nuuk. I 2009 fandtes der større flokke af ederfugle der med sikkerhed ikke var ynglefugle i den nordlige del af munden af Nuup Kangerlua (Godthåbsfjorden). I 2010 fandtes der endnu større koncentrationer af ikke ynglende fugle i to områder lige nord for fjorden Sermilik ca. 70 km syd for Nuuk. Dels i det lavvandede sund Ikerasassuaq mellem fastlandet og øen Sanerata Tima og dels i det snævre sund Amitsuarsussuaq og Alangorlia. Disse områder kan vise sig at være endnu mere betydningsfulde som fældeområder senere på sommeren, og dette bør undersøges ved besøg i juli/august.

Figur 12. Ederfugl hun.

Figur 13. Fordelingen af ynglende ederfugle i 2009 og 2010.

Figur 14. Fordelingen af alle individer af ikke-ynglende ederfugl i 2009, 2010 og 2011.

Ederfugle i området mod syd

I området mellem Nuuk og Buksefjord er der 20 mindre kolonier på tilsammen 343 par, med den største koloni på 71 par. Det er sandsynligt, at mange af disse små kolonier er etableret inden for de seneste år, idet tætheden i kolonierne er lav og disse kolonier har et stort potentiale for at vokse betydeligt i de kommende år. Således næsten fordobledes antallet af reder i to genbesøgte kolonier ved Qissuttut (Ravneøerne) (Tabel 1).

I området mellem Buksefjorden og Sermilik fandtes der tre større kolonier på 90-178 par og der var i 2010 tilsammen 12 kolonier med 480 par

Meget overraskende blev der i 2010 fundet to større kolonier langt inde i den smalle fjord Alangorlia, med tilsammen 443 par. Det er usikkert, om

dette område overhovedet har været undersøgt for ynglefugle tidligere, da besejlingen af området er vanskeligt pga. en voldsom tidevandsstrøm. Af samme grund er området formentlig meget uforstyrret, hvilket også forekomsten af flokke af et relativt stort antal fældende ederfugle tyder på (Figur 14).

I området fra Sermilik til Qeqertarsuatsiaat blev der i 2010 fundet 9 kolonier på tilsammen 566 par, heraf tre større kolonier med 127-186 par. En af disse kolonier med 41 par fandtes inde i fjordsystemet i tilknytning til en mågekoloni med sildemåger.

I området Qeqertarsuatsiaat til lidt syd for Paamiut blev der fundet kun fundet 13 kolonier med tilsammen 428 reder. Der var en mindre koncentration af kolonier i området nord for Frederikshåb Isblink, medens der kun blev fundet enkelt mindre kolonier i området syd herfor. Flere af de optalte kolonier er dog ikke tidligere registreret.

Sammenligning med tidligere tællinger

Området mellem Kitsissut og Qeqertarsuatsiaat (Fiskenæsset) er tidlige optalt fra båd i 1992 og fra fly i 2000 (Boertmann & Mosbech 1996) (se kort i Appendiks II). Det er nødvendigt med en egentlig redeoptælling for at kunne få en præcis angivelse af antallet af ynglefugle og derfor må antages at de tidligere optællinger i højere grad har undervurderet antallet af ynglende ederfugle i området. Optællingerne fra fly kan bedst betegnes som en kvalitativ registrering, dvs. en konstatering af, i hvilke områder der yngler ederfugle. Ved optællingen i 1992 opsøgte ikke en del lokaliteter, hvor der i 2009 - 2011 blev registreret ynglende ederfugle.

Det samlede antal ynglende ederfugle registreret på disse to optællinger, der er foretaget 10-18 år tidligere, er omkring 100 ynglepar. I denne undersøgelse, blev der i 2010 optalt 1.832 ynglende ederfugle i undersøgelsesområdet syd for Nuuk. Da optællingsmetoderne ikke direkte kan sammenlignes er der ikke tale om, at antallet af ynglende ederfugle er gået så markant frem, som tallene antyder, selvom der formentlig er tale om en ganske betydelig fremgang. Desuden er der ved denne undersøgelse fundet 15 kolonier med mere end 100 par ynglende ederfugle som ikke har været registreret hidtil. Det er ikke muligt, at vurdere, om disse kolonier også eksisterede ved de tidligere optællinger, eller om de er nyetablerede. Forekomsten af større kolonier af ederfugle inde i fjordsystemer viser, at der kan være betydelige kolonier i områder, hvor disse ikke hidtil er blevet eftersøgt.

I området fra Qeqertarsuatsiaat til Quannersoq (Kvanefjord) er der tidligere registreret 23 par i 4 kolonier. Selvom tidligere undersøgelser ikke har været så omfattende og en direkte sammenligning derfor ikke er muligt er det dog givet, at antallet af ynglende ederfugle og kolonier er steget væsentlig i de seneste par årtier.

Ud fra erfaringerne med de supplerende optællinger i 2010 og 2011 er det rimeligt at antage, at den reelle ynglebestand er 15-30 % større, end det optalte antal par ved førstegangsr registrering, hvorfor det vurderes, at der i 2010 og 2011 ynglede 2.100-2.500 par ederfugle i undersøgelsesområdet mellem Nuuk og Qeqertarsuatsiaat og 500-550 par mellem og Paamiut.

Samlet for hele undersøgelsesområdet er der optalt 5.135 ynglepar i undersøgelsesområdet i 2009, 2010 og 2011 og det vurderes at ynglebestanden at være på 5.900 til 6.700 par.

Figur 15. De fleste kuld af ederfugle er på 3-5 æg. Æggene klækker normalt inden for et døgn.

Øvrige ynglende arter

Der blev registreret i alt 30 arter af vandfugle inklusive ederfugl og af disse ynglede 23 arter i undersøgelsesområdet (Tabel 2). Tilsammen er der blevet optalt godt 24.000 fugle. Ynglefuglene i området udgjorde med knap 14.000 par hovedparten af disse. I antallet er ynglepar er der taget højde for gentagne tællinger mellem flere år. For de arter der er optalt som individer, f.eks. alkefuglene og større kolonier af måger, er parantallet udregnet som 0,7 X antal individer.

Tabel 2. Oversigt over antallet af registrerede vandfugle og antallet af ynglepar i undersøgelsesområdet

Dansk	Latin	Kalaallisut	antal ynglepar	
Rødstrubet lom	<i>Gavia stellata</i>	Qassaq	57	35
Islom	<i>Gavia immer</i>	Tullik	19	0
Storskarv	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Oqaatsoq	77	0
Mallemuk	<i>Fulmarus glacialis</i>	Qaqulluk	361	249
Canadagås	<i>Branta canadensis</i>	Canadap nerlia	364	71
Gråand	<i>Anas platyrhynchos</i>	Qeerluoq	10	9
Ederfugl	<i>Somateria mollissima</i>	Miteq siorartooq	7312	5135
Kongeederfugl	<i>Somateria spectabilis</i>	Mitit siorakitsut	32	0
Havlit	<i>Clangula hyemalis</i>	Alleq	89	26
Toppet skallesluger	<i>Mergus serratus</i>	Paaq	96	26
Strømand	<i>Histrionicus histrionicus</i>	Tootnaviarsuk	305	0
Havørn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Nattoralik	27	6
Vandrefalk	<i>Falco peregrinus</i>	Kiinaaleeraq	4	1
Jagtfalk	<i>Falco rusticula</i>	Kissaviarsuk	10	1
Almindelig ryle	<i>Calidris alpina</i>	-	1	0
Sortgrå ryle	<i>Calidris maritima</i>	Saarfasuk	7	34
Almindelig kjove	<i>Stercorarius parasiticus</i>	Isuunngaq	220	119
Sildemåge	<i>Larus fuscus</i>	Naajarlutsiaq	543	401
Hvidvinget måge	<i>Larus glaucoides</i>	Naajaannaq	4651	2314
Gråmåge	<i>Larus hyperboreus</i>	Naajarujussuaq	510	196
Svartbag	<i>Larus marinus</i>	Naajarluk	2064	1098
Sølvmåge	<i>Larus argentatus</i>	-	13	8
Ride	<i>Rissa tridactyla</i>	Taateraqaq	360	34
Havterne	<i>Sterna paradisaea</i>	Imeqqutaalaq	252	0
Alk	<i>Alca torda</i>	Apparluk	1727	934
Tejst	<i>Cephus grylle</i>	Serfaq	3770	2535
Lunde	<i>Fratercula arctica</i>	Qilannngaq	547	234
Polarlomvie	<i>Uria lomvia</i>	Appa	685	480
Atlantisk Lomvie	<i>Aia aalge</i>	Appa sigguttooq	52	18
Dværgsnegås	<i>Chen rossi</i>	-	2	0

Rødstrubet Lom *Gavia stellata*

Der blev i 2009 registreret 11 par rødstrubet lom i skærgården ud for Akia. Yderligere 10 par registreredes i 2010 mellem Nuuk og Qeqertarsuatsiaat og i 2011 yderligere 14 par syd herfor (Figur 16). I skærgården er rødstrubet lom kun fundet ynglende på øer ved med smådamme, som er en forudsætning for at de kan lande. Her placeres reden ved søbreden. Oftest ses rødstrubet lom fouragerende eller flyvende.

Mallemuk *Falmarus glacialis*

Der blev registreret ynglende mallemukker i 9 kolonier med tilsammen 361 individer, alle i undersøgelsesområdet syd for Nuuk Figur 17. Det er relativt små kolonier i forhold til de meget store kolonier der er fra Disko Ø og nordpå. Der er tidligere registreret 4 kolonier med tilsammen 52 individer af mallemukker i området og optællingerne af disse har været af dårlig kvalitet (opflyvende fugle observeret fra fly). Ved Kingittuarsuit, hvor der tidligere er registreret en koloni med 25 individer fandtes to kolonier med hhv. 15 og 87 individer. Ved Qaarussuit blev der registreret to kolonier med tilsammen 108 individer. Her er tidligere registreret en enkelt koloni med 2-5 individer. Pga. de hidtidige optællingers kvalitet, er det ikke muligt at vurdere eventuelle bestandsændringer.

Canadagås *Branta canadensis*

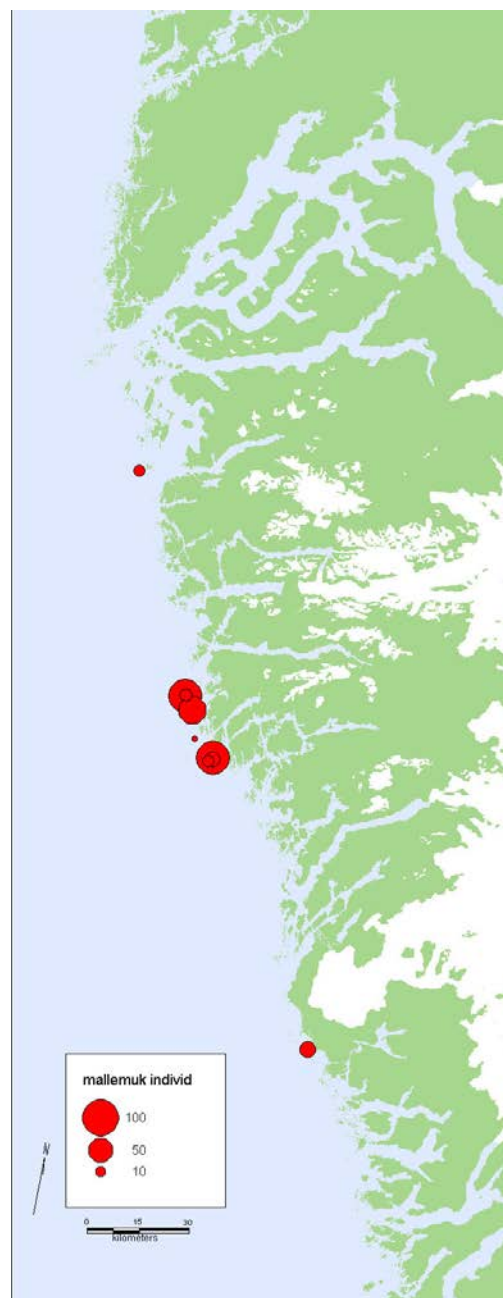
I modsætning til 2009 blev der i især i 2010 og 2011 fundet mange reder af canadagås. Det skyldes ganske givet, at det usædvanligt varme forår i 2010 gjorde det muligt for gæssene at påbegynde rugningen tidligere end det var tilfældet i 2009. I en enkelt rede var det første æg klækket den 25.6.2010, medens enkelte reder var klækket primo juli 2011. Da Canadagås ruger i 28-30 dage har æglægning fundet sted allerede omkring 20. maj. Der blev registreret i alt 364 canadagæs i undersøgelsesområdet, hvoraf knapt halvdelen blev registreret som ynglende med i alt 66 par (Figur 19). På hovedparten af lokaliteterne ynglede et enkelt par, men på enkelte lokaliteter ynglede der 2 par. Canadagås er ikke tidligere registreret som udbredt ynglefugl i skærgården, og artens øgede udbredelse afspejler også en reel stigning i bestandsstørrelsen i Vestgrønland.

Havlit *Clangula hyemalis*

Havlit yngler spredt langs beskyttede kyster og søer. I skærgården yngler enkelte par og der blev registreret 26 par havlitter der lå enkeltvis, heraf enkelte redefund (Figur 20).

Figur 16. Fordelingen af individer af rødstrubet lom i undersøgelsesområdet 2009-2011. Der blev fundet enkelte reder.

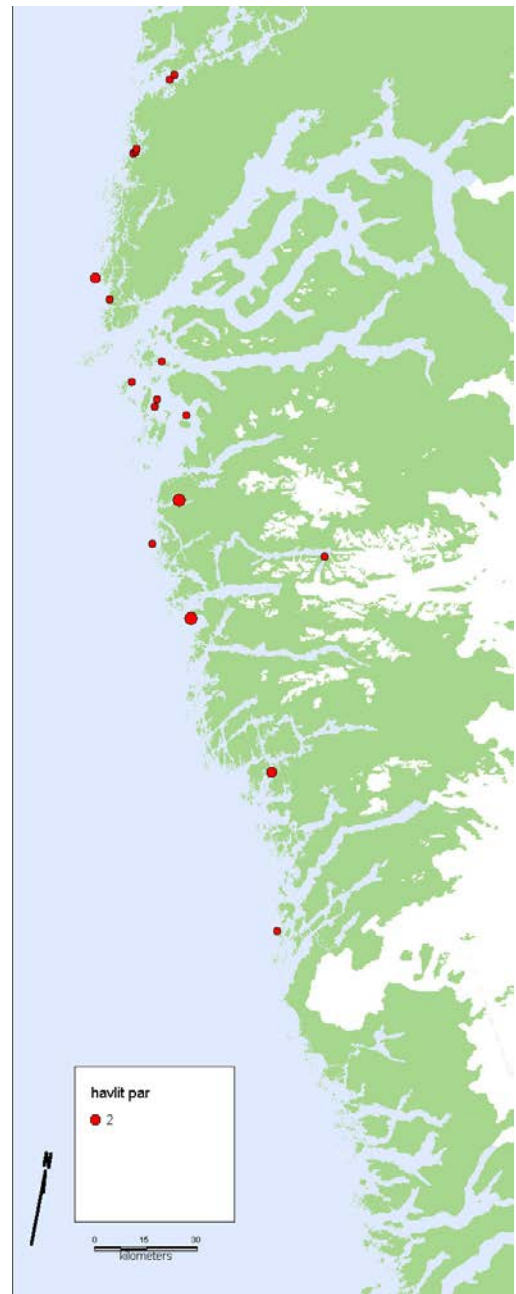
Figur 17. Fordelingen af individer af ynglende malleuk i undersøgelsesområdet 2009-2011.

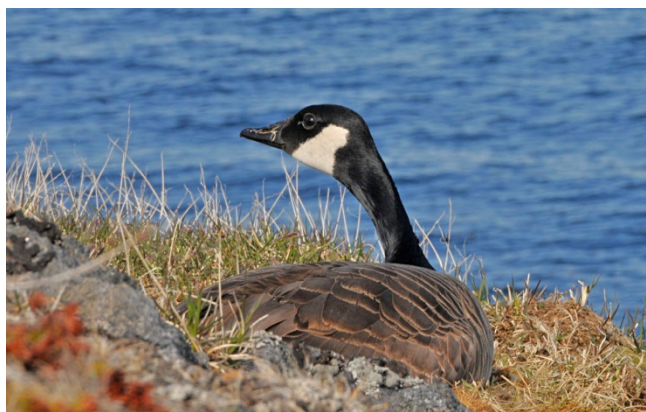
Figur 18. Rødstrubet lom laver mavelanding på vandet som en vandflyver.

Figur 19. Fordelingen af par af Canadagås undersøgelsesområdet.

Figur 20. Fordelingen af par af Høvlit undersøgelsesområdet.

Figur 21. Canadagås ruger på en mindre ø vest for Akia.

Toppet skallesluger *Mergus serrator*

Toppet skallesluger yngler fåtalligt i skærgården, og tilsyneladende lidt mere hyppigt ved Akia end syd for Nuuk, hvor der også blev gjort enkelte redefund (Figur 23). I alt blev der registreret 26 ynglepar. Frederikshåb Isblink Området er muligvis et vigtigt fældeområde for arten i lighed med Ramsarområdet Ikkattoq nord for Frederikshåb Isblink, hvor de inderste dele ikke blev undersøgt ved denne optælling. Det anbefales at optælle området senere på sæsonen hvor antallet af fældende fugle topper.

Havørn *Haliaeetus albicilla*

Hovedparten af de observerede 27 havørne (Figur 24), var ikke ynglende yngre individer. Der blev registreret enkelte ynglepar, hvoraf 2 havde hver med en unge i reden. Havørn yngler mere talrigt i fjordene, hvor der er beskyttede ynglepladser.

Jagtfalk *Falco rusticolus*

Der blev set 12 jagtfulke i alt. Hovedparten var ikke ynglende fugle, der blev set på fuglerige steder i skærgården. Dertil blev der set to ynglepar i den sydlige del af området.

Almindelig kjove *Stercorarius parasiticus*

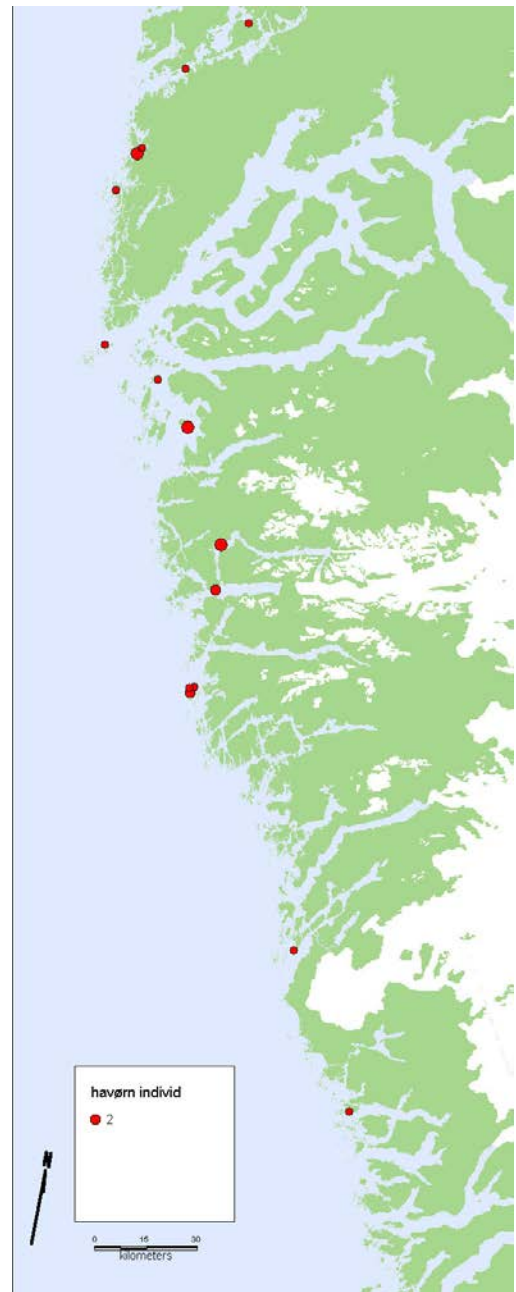
I området blev der registreret 123 par almindelig kjove (Figur 26). De yngler typisk enkeltvis på mindre øer uden andre ynglefugle. Den store koncentration er i skærgården ud for Akia og specielt omkring Satsissut er de tætteste bestande der er registreret i Grønland (Figur 27).

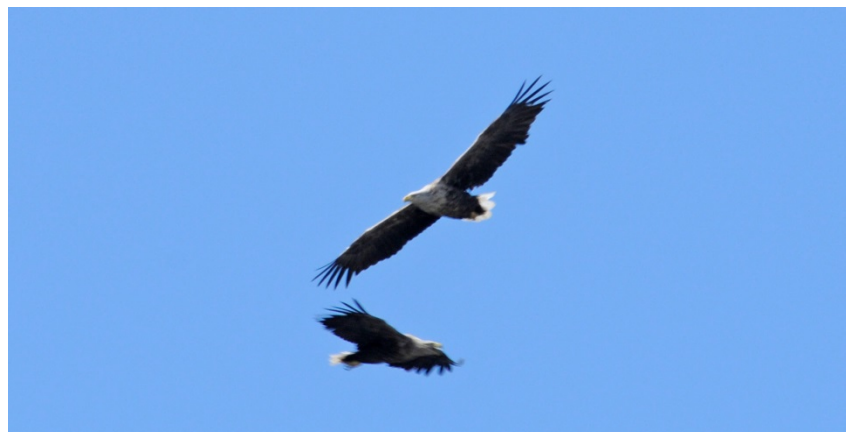
Figur 22. Almindelig kjove er en elegant og hurtig fugl der jager måger og terner og toinger dem til at gylpe deres føde op.

Figur 23. Fordelingen af individer af toppet skallesluger i undersøgelsesområdet. Der blev fundet enkelte reder.

Figur 24. Fordelingen af individer af havørn i undersøgelsesområdet.

Figur 25. Et par gamle Haverne.

Figur 26. Fordelingen af par af almindelig kjove i undersøgelsesområdet.

Figur 27. Fordelingen af par af almindelig kjove ud for Akia.

Figur 28. Almindelig kjove forekommer i en lys og mørk form som dette par.

Sildemåge *Larus fuscus*

Sildemåge indvandrede som ynglefugl til Grønland i slutningen af 1980'erne (Boertmann 2008), og den har siden bredt sig til større dele af vestkysten. Sildemåge er hidtil registreret som ynglefugl i 6 kolonier med 15-40 par i hele undersøgelsesområdet. I 2009 og 2010 blev der registreret i alt 244 par i 30 kolonier (Figur 29). I 2011 er der fundet et betydeligt antal ynglede sildemåger i undersøgelsesområdet syd for Nuuk. Ca. 180 par af disse ynglede i de 10 største kolonier med mindst 10 par. Den største koloni på 43 par fandtes på øen Simiuttat lidt syd for Qeqertarsuatsiaat.

Hvidvinget måge *Larus glaucoides*

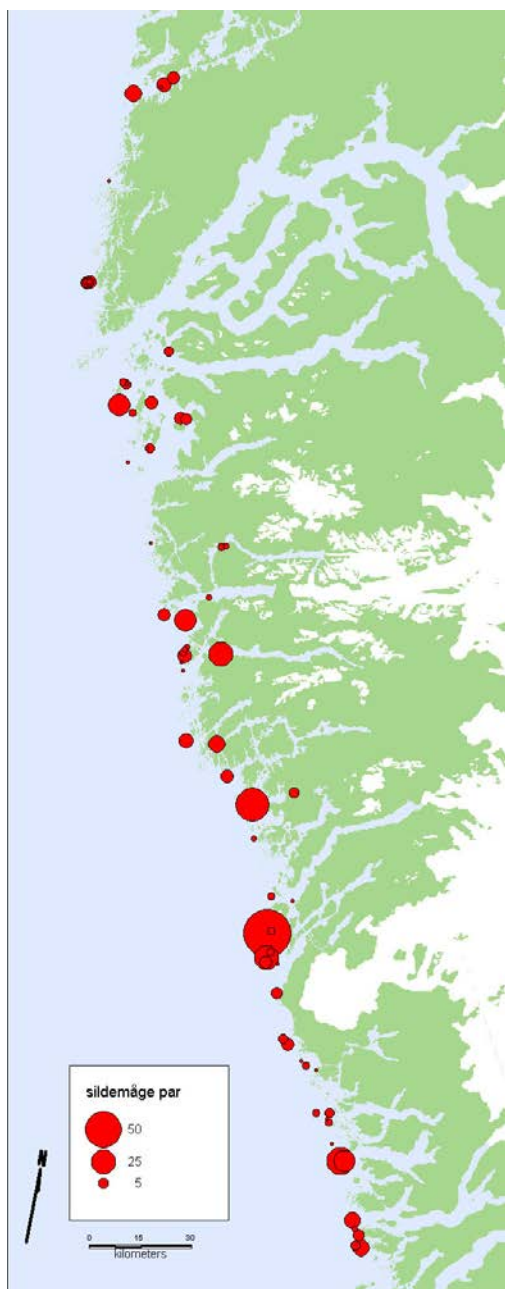
Hvidvinget måge yngler fortrinsvis på utilgængelige fuglefjelde, og den forekommer ikke som ynglefugl i skærgården nord for Nuuk, hvor der mangler egnede ynglelokaliteter. Derimod yngler den på en række lokaliteter syd for Nuuk (Figur 30). Enkelte ynglelokaliteter som ikke er utilgængelige er i blandede kolonier med andre arter af måger. Hvidvinget Måge blev fundet ynglende på 47 lokaliteter hvoraf 11 er registreret tidligere. Flere af de nye kolonier er på 100-260 par, men det er ikke sandsynligt at alle disse kolonier er nye. Dels kan de være overset ved tidligere registreringer, dels kan nogle af kolonierne være registreret som ubestemte gråmåge/hvidvinget måge. Den store koloni ved Innarsuup Qaava i Kuanersoq blev i 1986 optalt til 305 par, og er tilsyneladende tredoblet siden, men på bekostning af mindre nærliggende kolonier.

Gråmåge *Larus hyperboreus*

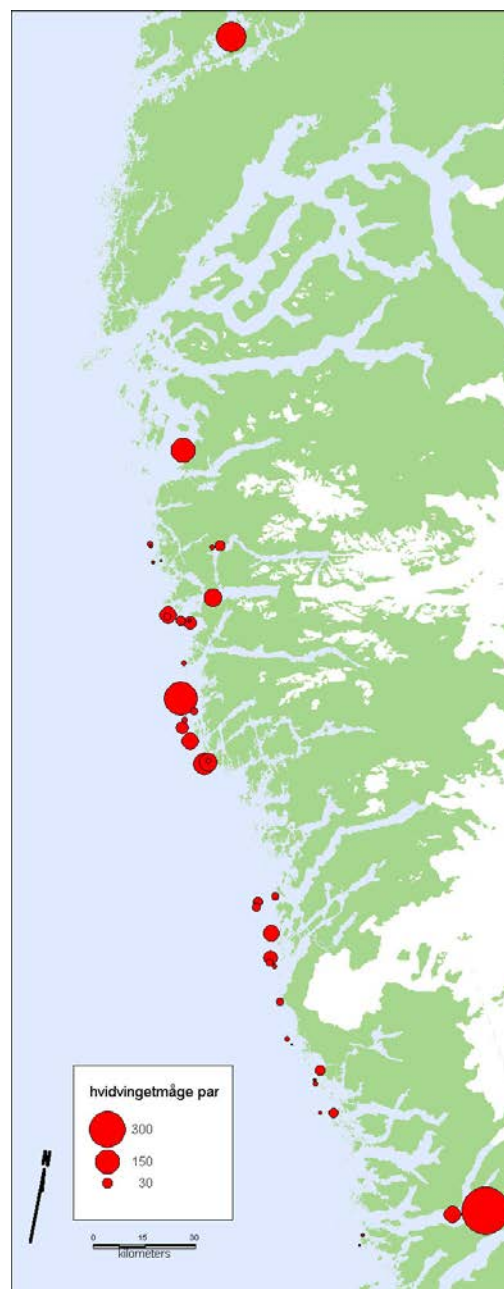
Medens gråmåge kun yngler ret fåtalligt i skærgården nord for Nuuk, så er arten mere udbredt i undersøgelsesområdet syd for Nuuk hvor der også findes en håndfuld større kolonier på 10-20 par (Figur 32). I alt blev der registreret 196 par gråmåger i undersøgelsesområdet, hvilket er betydeligt flere end hidtil registreret. Kolonierne lige nord for Qeqertarsuatsiaat er ikke hidtil registreret. Nogle af kolonierne kan dog være registrerede som ubestemte gråmåge/hvidvinget måge.

Svartbag *Larus marinus*

Svartbag er en hyppigt og meget vidt udbredt ynglefugl i hele undersøgelsesområdet (Figur 33). De fleste steder yngler der 1-3 par, medens der enkelte steder er kolonier på 5-15 par. Der blev registreret i alt 1.098 ynglepar af svartbag i undersøgelsesområdet. Da svartbag også yngler på mindre øer nær fastlandet, og i områder, der ikke blev dækket ved denne undersøgelse, er det reelle antal ynglepar noget større.

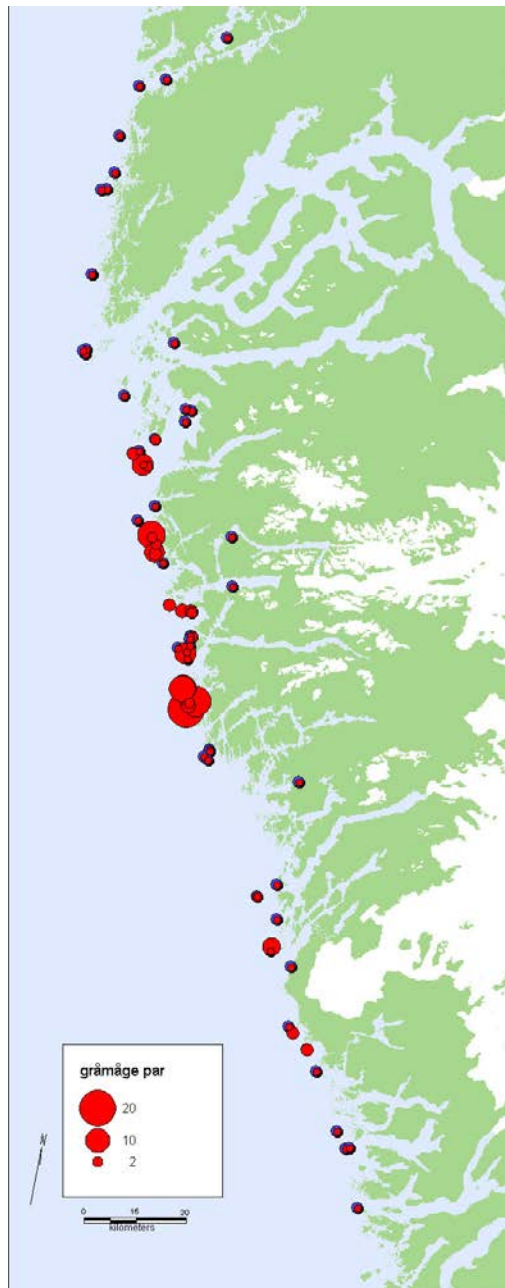
Figur 29. Fordelingen af par af sildemåge i undersøgelsesområdet.

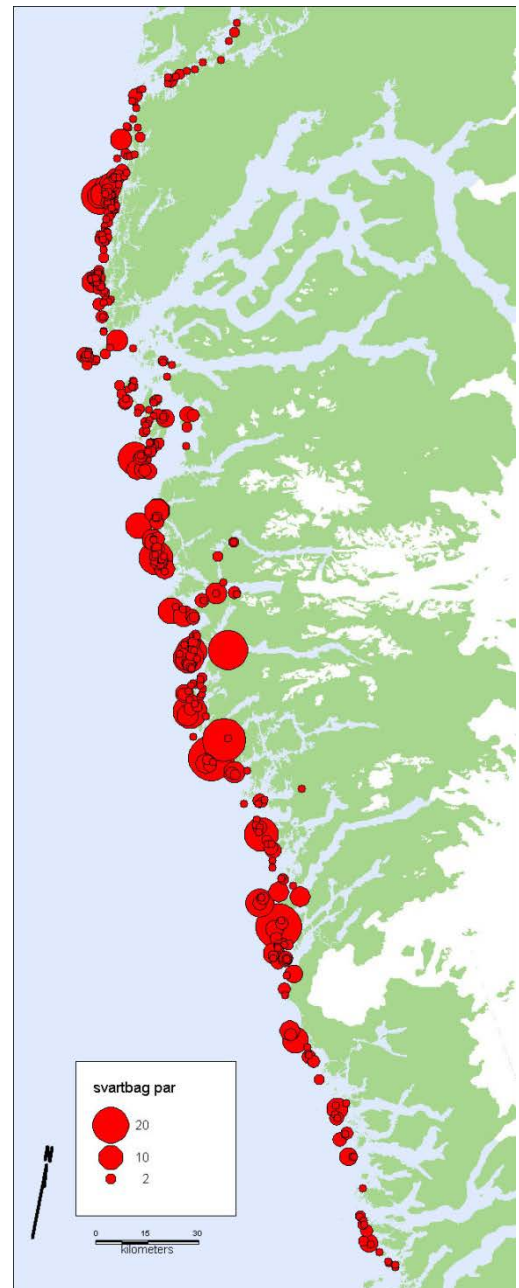
Figur 30. Fordelingen af par af hvidvingetmåge i undersøgelsesområdet.

Figur 31. Nyklækket unge af sildemåge.

Figur 32. Fordelingen af par af gråmåge undersøgelsesområdet.

Figur 33. Fordelingen af par af svartbag undersøgelsesområdet.

Figur 34. En gammel gråmåge.

Ride *Rissa tridactyla*

Der blev fundet en koloni på rider på 10 par ved Kingittuarsuit på en ø lidt syd for Kangerluarsussuaq (Figur 36). Denne koloni har ikke tidligere været registreret. Kolonien kan være ny, eller den kan være overset ved tidligere registreringer. Kolonien med rider i Kuanersoq (Kvane-fjord) er tilsyneladende flyttet, men har omtrent samme størrelse som ved tidligere registreringer i 1995.

Alk *Alca torda*

Medens der kun er få og mindre kolonier af alk i skærgården nord for Nuuk, så er der flere større kolonier i den sydlige del af undersøgelsesområdet (Figur 37). Enkelte af disse kolonier har ikke tidligere været registreret. Det gælder også en ret stor koloni på Kingittoq med mindst 370 individer og flere andre kolonier nær Qeqertarsuatsiaat.

Tejst *Cephus grylle*

Tejst blev registreret spredt i hele undersøgelsesområdet (Figur 39). I alt er der registreret 3770 tejster og 105 kolonier med mindst 10 ynglende individer. De største koncentrationer blev dog fundet ved koloni nr. 63.019 Qarajat Qeqertaat ca. 30 km syd for Nuuk, hvor der foretages årlige optællinger.

Lunde *Fratercula arctica*

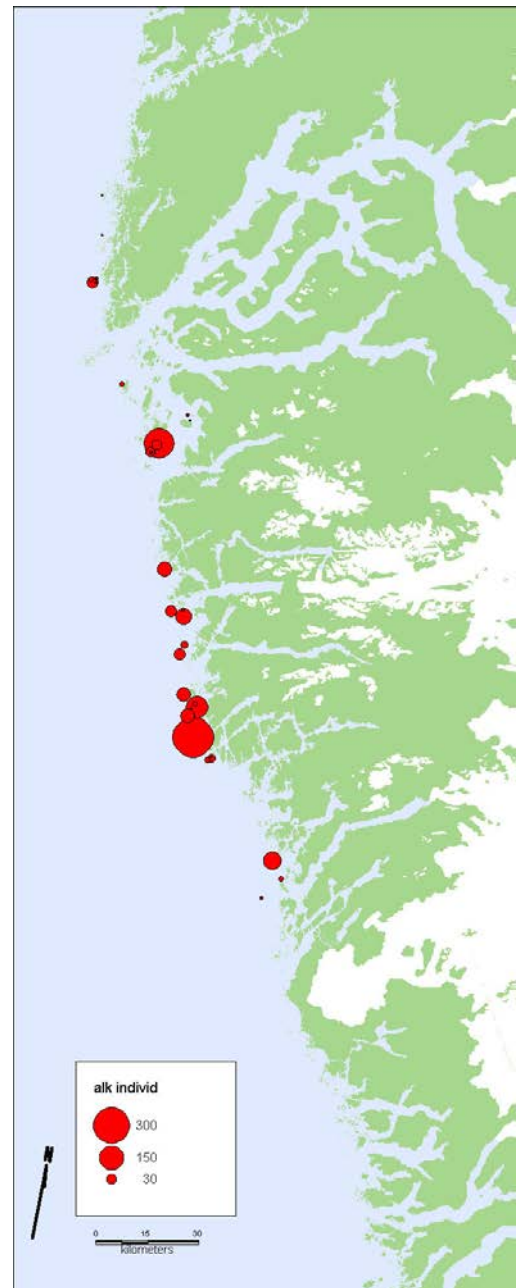
Der blev ikke observeret lunde i undersøgelsesområdet nord for Nuuk i 2009. Dette skyldes formentligt at de ankom ret sent til ynglepladsen, idet der på lokaliteter der blev genbesøgt i 2010 og 2011 var lunder flere steder nord for Nuuk. Da lunde ankommer til ynglepladsen i første halvdel af maj og æglægning finder sted i midten af juni, burde arten være registreret ved disse besøg på lokaliteterne. Ikke alle kendte lokaliteter for lunde blev besøgt. Et par kolonier med tilsammen 47 individer i området syd for Qissuttut (Ravneøerne) er ikke tidligere registreret (Figur 40). Sammenlignet med de tidligere registreringer tyder det på at der er sket et markant fald i antallet af ynglepar i undersøgelsesområdet. Det er dog muligt at en målrettet optælling i midten af juli vil være et bedre grundlag for at vurdere antallet af ynglende lunde.

Figur 35. Mindre kolonier af lunder findes nær munden af Nuup Kangerlua.

Figur 36. Fordelingen af par af ride i undersøgelsesområdet.

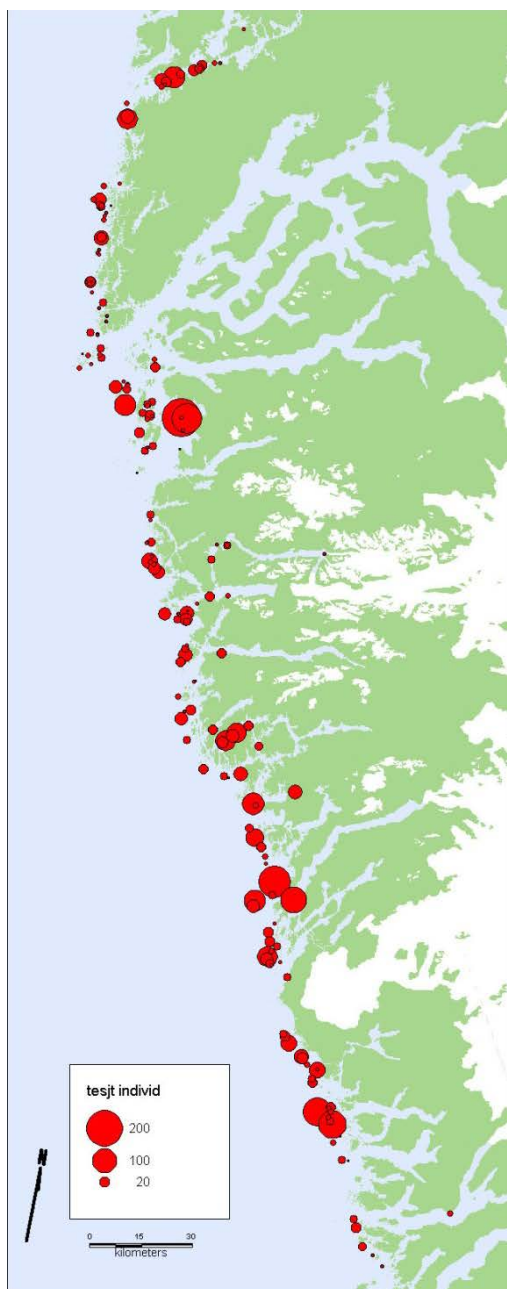

Figur 37. Fordelingen af individer af alk i undersøgelsesområdet.

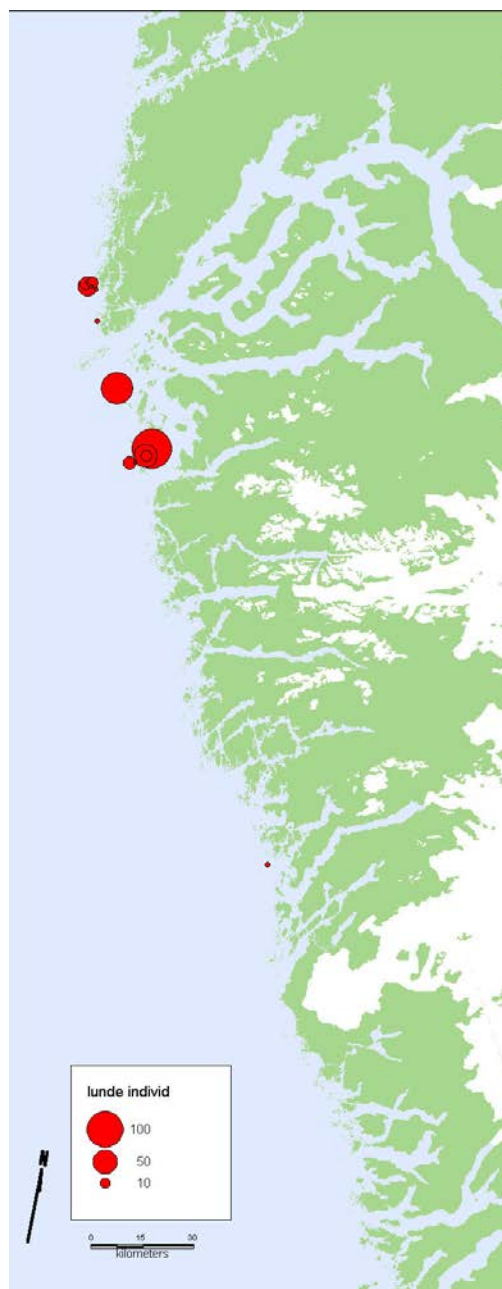

Figur 38. En alk på vandet nær en ynglekoloni.

Figur 39. Fordelingen af individer af tejt i undersøgelsesområdet.

Figur 40. Fordelingen af individer af lunde i undersøgelsesområdet.

Figur 41. Tejsten yngler i mange små kolonier i undersøgelsesområdet.

Polarlomvie *Uria lomvia*

Hidtil har der kun været en kendt koloni af polarlomvie på den 500 km lange strækning mellem Evighedsfjorden og Sydgrønland, nemlig lokalitet nr. 63.010 Nunngarussuit, syd for Qissuttut (Figur 43). I denne koloni foretages der årlige optællinger i forbindelse med Nuuk Basic.

Optællingen af kolonien her blev forsøgt i to omgange, men optællingens kvalitet er ikke tilstrækkelig god til at sammenligne med de tidligere års optællinger. Der blev kun optalt 300 individer i 2010, hvor der inden for det sidste tiår er optalt mellem 635 og 1210 individer. Der blev derudover konstateret en hidtil ukendt koloni på en mindre ø Kingittoq med mindst 84 fugle i 2010 og 385 fugle i 2011 (Fig. 24). Ved optællingen i 2011 var der dog kun få fugle på klippehylderne, hvilket kan skyldes en forstyrrelse. På denne lokalitet er der hidtil kun registreret ynglende hvidvinget måge, samt få tejst, alk og svartbag. Der ynglede foruden polarlomvierne også 370 alk, der heller ikke er registreret i dette antal før. Der er tale om den første nye koloni af polarlomvie i Grønland siden 1970erne.

Atlantisk Lomvie *Uria aalge*

Der blev observeret 25 individer og 3 hybrider mellem de to arter af lomvie på Nunngarussuit i 2009, men på grund af dårlige optællingsforhold er tallet ikke sammenligneligt med tidligere optællinger (Figur 44). Ved Kingittoq blev der også registreret 25 fugle mellem polarlomvierne, heriblandt enkelte "ringlomvier".

Figur 42. Polarlomvier på Nunngarussuit, en ynglelokalitet ca. 45 km syd for Nuuk.

Figur 43. Fordelingen af individer af polarlomvie i undersøgelsesområdet.

Figur 44. Fordelingen af individer af atlantisk lomvie i undersøgelsesområdet.

Figur 45. Polarlomvien er fundet ynglende i en ny koloni ca. 110 km syd for Nuuk.

Nye kolonier

Der er tidligere registreret 67 kolonier i undersøgelsesområdet og der er registreret 5 gange så mange nye kolonier af havfugle med mindst 5 ynglepar af havfugle. I alt er der registreret godt 330 kolonier med mindst 5 ynglepar af havfugle i området (Fig. 24). Alle relevante oplysninger om ynglefugle vil indgå i DMU's Havfugledatabase.

Islom *Gavia immer*

Islom yngler ved større ferskvandssøer på fastlandet eller på store øer, men ses også på fourageringstoger i saltvand. Der blev den 26. 6. 10 observeret en adult islom sammen med 4 juvenile i skærgården ved Satsissut. Derudover blev der iagttaget yderligere 13 islommer i undersøgelsesområdet. Islom ankommer til Grønland først i maj, og kan opholde sig i skærgården inden de trækker ind i land hvor de yngler i større søer.

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Der blev kun observeret få rastende skarver i undersøgelsesområdet. Der er ikke kendte ynglekolonier i dette område. Skarverne er de mest sky fugle der observeres i området, og de letter ofte på afstande på 800 til mere end 1000 m. Denne adfærd bevirker at ynglelokaliteter i skærgården næppe er attraktive og de kendte ynglepladser forekommer højt placeret ved fuglefjelde i fjordene. At dømme ud fra lokaliteter der var karakteristisk kalkede med ekskrementer, er der flere af disse der formentligt benyttes af skarver i vinterhalvåret.

Kongeederfugl *Somateria spectabilis*

Der blev registreret 32 oversomrende kongeederfugle. Største tal var 10 ved Kitsissut. En gammel han i pragtdragt holdt til ved en større koloni af ederfugle i Alangorlia. Der blev ikke set en hun, og den kan have forsøgt at yngle med en almindelig ederfugl. Der optræder af og til hybrider mellem de to arter.

Strømand *Histrionicus histrionicus*

Der blev registreret i alt 305 strømander. Største flok var på 35 fugle ved Qissuttut (Figur 47). I midten af juni vil de fleste ynglefugle befinde sig nær ynglepladser ved hurtigt strømmende ferskvand i indlandet og kun ikke ynglende fugle opholder sig i skærgården. Undersøgelsesområdet er kendt som et vigtigt fælde- og overvintringsområde senere på sommeren. Overvintrene canadiske ynglefugle ankommer først til de grønlandske overvintringsområder i slutningen af juli/begyndelsen af august (Brodeur et al. 1999).

Almindelig Ryle *Calidris alpina*

Der blev iagttaget en enkelt han i yngledragt på en mindre ø syd for Nuuk. Fuglen fløj syngende væk, men lokaliteten vurderes ikke egnet som ynglelokalitet.

Sortgrå ryle *Calidris maritima*

Der blev iagttaget i alt 34 individer (Figur 48), hvoraf 7 havde en adfærd der antyder at de muligvis var ynglefugle. Det antages at hovedparten af de sortgrå ryler, der ses i skærgården er ikke ynglende oversomrende fugle.

Havterne *Sterna paradisaea*

Havterne havde endnu ikke etableret sig eller påbegyndt æglægninger i perioden hvor feltarbejdet blev udført. I en koloni af havterne i Kitsissut, hvor der blev iagttaget adulte fugle med føde den 25. august 2010, havde ynglefuglene endnu ikke etableret sig i slutningen af i juni. De potentielle ynglefugle der blev registreret var fugle der varslede, men der blev ikke fundet reder.

Dværagsnegås *Chen rossi*

Der blev observeret et par Dværagsnegås på en ø i den vestlige del af Satsissut vest for Akia. Dværagsnegås er tidligere kun observeret en enkelt gang i Grønland. Det var i forbindelse med undersøgelse af fældende snegæs i Thuleområdet. Arten har spredt sig som ynglefugl i Canada og yngler nu mod vest til Baffin Island.

Af øvrige fuglearter blev der registreret få individer af gråand, ravn, gråsiken, stenpikker, laplandsværpling og snespurv.

Figur 46. Et par af dværagsnegås er kun 2. observation af arten i Grønland.

Spættet sæl *Phoca vitulina*

I forbindelse med registreringen af ederfuglekolonier blev der på en lokalitet syd for Nuuk iagttaget i alt 21 spættede sæler, 18 på land og 3 i vandet. To af sælerne var årsunger og hovedparten af resten var unge dyr. Der var en enkelt noget større sæl imellem. Sæler blev også set på denne lokalitet i 2009. Lokaliteten har tidligere været kendt som yngle- og rasteplass for spættet sæl, og det må antages, at de spættede sæler nu er ved at vende tilbage til denne lokalitet.

Det er muligt at der raster flere spættede sæler på nærliggende lokaliteter. Dette bør undersøges for at få et overblik, der kan bruges til at vurdere, hvordan man kan monitorer udviklingen af denne bestand af truede sæler.

Figur 47. Fordelingen af individer af strømand i undersøgelsesområdet.

Figur 48. Fordelingen individer af sortgrå ryle i undersøgelsesområdet.

7. Anbefalinger til fremtidige optællinger

Registreringen af ederfugl i 2009 bekræftede, at undersøgelsesområdet fra Nuuk til Niaqunngunaq (Fiskefjord) er et vigtigt yngleområde for ederfugl i Sydvestgrønland. Der blev optalt ca. 950 ynglepar og det vurderes at der yngede mindst 1200 par i området.

De supplerende optællinger i 2010 viste, at der kunne findes væsentligt flere ynglepar ved en grundig redeoptælling af øer, i nærheden af de største kolonier, samt redeoptælling på øer, hvor landgang ikke var mulig i 2009. Der yngede dog tilsyneladende også væsentligt flere ederfugle i de kolonier der kunne genoptælles, og det vurderes at tidspunktet for optællingen var optimal i 2010. I 2011 blev den gentagne optælling af kolonier foretaget i samme periode som i 2010, medens optællingen af områderne syd for Qeqertarsuatsiaat lå senere. Da foråret i 2011 generelt var køligt og snesmeltningen skete sent, vurderes det at tidspunktet var optimalt for optællingen. Registreringerne viste også, at fordelingen af kolonier er meget uhomogen, og enkelte store kolonier kan have en afgørende betydning for vurderingen af det samlede antal. Således blev der i 2010 fundet to kolonier af ederfugle i den vestlige del af Kitsissut på tilsammen 494 par. Dette komplekse skærgårdsområde med tilsammen 530 øer blev undersøgt over to dage i 2009 idet en række øer langs en på forhånd udlagt transekt blev undersøgt. Der blev imidlertid kun registreret 15 par, og de to store kolonier der blev fundet i 2010 blev ikke registreret. Det viser at inkluderingen eller ekskluderingen af enkelte store kolonier kan få en afgørende betydning for vurderingen af antallet af ynglefugle i området. Det er forbundet med store praktiske og sikkerhedsmæssige problemer at følge på forhånd i udlagte transekter i områder, hvor bundforholdene ikke opmålt. Derfor kan det anbefales, at lokalisering af ynglekolonier foretages i starten af rugeperioden, hvor et antal hanner endnu opholder sig i kolonierne, og at lokaliseringen følges op af redeoptællinger sidst i rugeperioden.

Undersøgelserne af området syd for Nuuk til Kuanersoq viser, at også dette område har en væsentlig større betydning for både rastende og ynglende ederfugle end hidtil registreret (Mosbech et al. 2000, Merkel 2004, Boertmann og Mosbech 2001, Falk in prep.). I forhold til undersøgelsesområdet nord for Nuuk, er der betydeligt færre kolonier, men flere af disse er på mere end 100 par, hvilket viser, at de må være veletablerede gennem en årrække. Sådan store kolonier kan være vækstcentre for etableringen af nye satellitkolonier i området.

I dette afsnit er der givet et anbefalinger til en årlig monitoring af ederfugle i Sydvestgrønland. Da mange lokaliteter i Sydvestgrønland har et stort uudnyttet potentiale som yngleområde for ederfugle, kan en løbende overvågning og gentagne optællinger danne grundlag for at vurdere, om der er tale om udvikling der fortsætter. Formålet med en løbende overvågning af ynglende ederfugle i Sydvestgrønland er at danne grundlag for Grønlands Naturinstituts rådgivning omkring ederfugle. På baggrund af den årlige monitoring kan man desuden vurdere, hvornår en mere omfattende optælling bør gennemføres.

Baggrund og Formål

Formålet med en løbende overvågning af ynglende ederfugle i Sydvestgrønland er at danne grundlag for Grønlands Naturinstituts rådgivning omkring ederfugle. En ændring af fuglebekendtgørelsen pr. 1. januar 2002 betød en væsentlig indskrænkning af jagttiden på ederfugle. Dette har medvirket til en betydelig stigning i antallet af ynglende ederfugle, hvilket er dokumenteret for Upernavik-området (Merkel 2010). Kendskabet til antallet af ynglende ederfugle i Sydvestgrønland har hidtil ikke været så detaljeret, at man har kunnet vurdere, om der sker en tilsvarende positiv udvikling i antallet af ynglende ederfugle. Naturinstituttets optællinger i 2009-2011 har vist, at der yngler væsentligt flere ederfugle i dele af Sydvestgrønland, end hidtidige registreringer har vist, og at meget tyder på, at antallet af ynglende ederfugle også er steget betydeligt i dette område siden 2001. Da mange lokaliteter i Sydvestgrønland har et stort uudnyttet potentiale som yngleområde for ederfugle, kan en løbende overvågning og gentagne optællinger danne grundlag for at vurdere, om der er tale om udvikling der fortsætter. Desuden kan en løbende overvågning give ny viden om årlige variationer i antallet af ynglefugle, hvilket er af betydning for at vurdere resultatet af større optællinger og effekten af klimaforandringer og ændrede bestemmelser i fugleforvaltningen.

Figur 49. En ederfugl ruger på en af øerne i Satsissunguit.

Metoder og procedurer

For at få det fulde udbytte af et overvågningsprogram for ynglende ederfugle, er det nødvendig at følge en ensartet og omhyggelig optællingsprocedure ved registreringerne.

Hver ynglekoloni af ederfugle kan bestå af en eller flere øer. Her betegnes indbyrdes nærliggende øer som en ynglekoloni. En ynglekoloni kan bestå af øer med og uden ynglende ederfugle. Det er nødvendigt at registrere ynglefuglene på hver enkelt ø for sig, også for øer, hvor der ikke findes ynglende fugle. Man kalder det en 0-registrering, hvor man registrerer at der ikke er ynglefugle. 0-registreringer er vigtige, for at kunne registrere ændringer i udbredelse og antal af ynglefugle i de enkelte kolonier.

Figur 50. Det anbefales at optællingerne foretages af mindst 2 personer når, dels for at optællingen sker så hurtigt som muligt for at undgå unødige forstyrrelser af de rugende ederfugle og dels af sikkerhedshensyn.

Afhængigt af koloniernes størrelse kan de optælles af en eller flere personer. Generelt anbefales det at feltarbejdet foretages af mindst to personer, dels for at optællingen foregår hurtigt og dels af sikkerhedshensyn. Det er vigtigt at opholdet på yngleøerne er af kort varighed, hvorfor optælling med mindst to personer vil være at foretrække i de fleste tilfælde. Kolonierne forlades så hurtigt som muligt for at undgå unødige forstyrrelse. Det bør tilstræbes, at overvågningsprogrammet gennemføres i et samarbejde med lokale personer fra Nuuk eller omegn. Biologer fra Grønlands Naturinstitut bør deltage med mellemrum i optællingerne.

En god tilrettelæggelse af en optælling forudsætter, at man har et forhåndskendskab til kolonien fra et tidligere besøg. Derfor er det vigtigt at det er de samme personer der foretager optællingerne fra gang til gang. I den udstrækning at nye personer involveres i optællingerne skal disse

først have gjort sig bekendt med optællingsmetoderne og have foretaget optællinger sammen med en erfaren observatør.

Ederfugles reder er ofte lokaliseret på bestemte steder på en ø. Det er dog vigtigt at alle potentielle områder på en yngleø gennemgås systematisk, dels for at undgå at overse reder, dels for at undgå dobbeltregistrering.

Det er vigtigt at optællingsindsatsen på den enkelte lokalitet er den samme hver gang kolonien besøges. Derfor noteres start og sluttidspunkt ved hvert besøg, idet det tilstræbes at optællingsindsatsen er sammenlignelig fra gang til gang. Kun hvor der sker markante ændringer i antallet af ynglefugle eller deres fordeling, fraviges optællingsindsatsen. Hvis der er markant flere reder, vil det være nødvendigt at bruge længere tid. Hvis der er få reder hvor der tidligere har været mange, noteres mulige årsager hertil, f.eks. snedække, ræv, spor af menneskelig aktivitet m.v.

Fremtidige optællinger af reder i Sydvestgrønland bør foretages indenfor perioden 16. juni-30. juni. Det vurderes at antallet af ederfuglereder toppe i denne periode inden klækningen for alvor påbegyndes. I år med meget sne og sen sneafsmeltning kan det komme på tale at skubbe optællingerne med ca. en uge.

Der er udvalgt 6 områder med ederfuglekolonier der anses for bedst egnede til en løbende overvågning (Tabel 3). Der er tale om områder der er velafgrænsede, overskuelige og hvor afstanden til Nuuk betyder at overvågningen kan foretages med udgangspunkt herfra.

Tabel 3. *Oversigt over forslag til områder for løbende monitoring af ynglende ederfugle i Sydvestgrønland.*

Navn	Nr.	Antal sublok	Rute i km	Afstand fra Nuuk	Optællingsgruppe
Umiarssuit Inaat	64212	18	11	40	A
Qaqortorsuanguit	64005	8	4	20	A
Satsissunguit	64006	19	6	25	A
Ravneøerne, NE of	63042	5	0,6	40	B
Ravneøerne Øst	63043	5	2,5	41	B
Qilangarsuit North	63211	6	3,5	45	B
Qimmit	63007	4	2	65	C
Inussuu-Passuit	63215	11	3,2	70	C

Optællingsgruppe A: Områderne 64005, 64006 og 64212 kan optælles i løbet af tilsammen 2 dage, idet område 64006 tager mere end en dag at optælle, medens resten af området kan optælles samme dag som de to andre områder i gruppe A. Optællingsgruppe B: Områderne 63042, 63043 og 63211 kan optælles på en dag. Optællingsgruppe C: Område 63007 og 63215 kan optælles på en dag.

Områderne bør optælles årligt, for at få oplysninger om de årlige bestandsudsving. Hvis det ikke er muligt at foretage årlige optællinger bør de udføres så ofte som muligt dog ikke med intervaller på mere end 4 år, for at der kan være tale om en løbende overvågning. En årlig optælling sikrer at observatørerne har den nødvendige rutine og et forhåndskendskab til lokaliteterne.

De angivne landgangstider er for en person, og vil på de større øer være godt den halve tid hvis optællingen foretages af to personer (som anbefales). Hvert delområde bør kunne optælles på en til to dage. Deltagelse af biologer bør ske eksempelvis hver 5. år med henblik på at kvalitetssikre optællingerne. Der skal sikres en tæt dialog mellem de lokale observatører og Grønlands Naturinstitut med en løbende opfølgning af tællingerne, som tilfældet er med det nordlige monitoringsprogram.(Merkel 2008). Vedr. registrering af redekategorier og rapportering henvises til rapporten Merkel og Nielsen (2002).

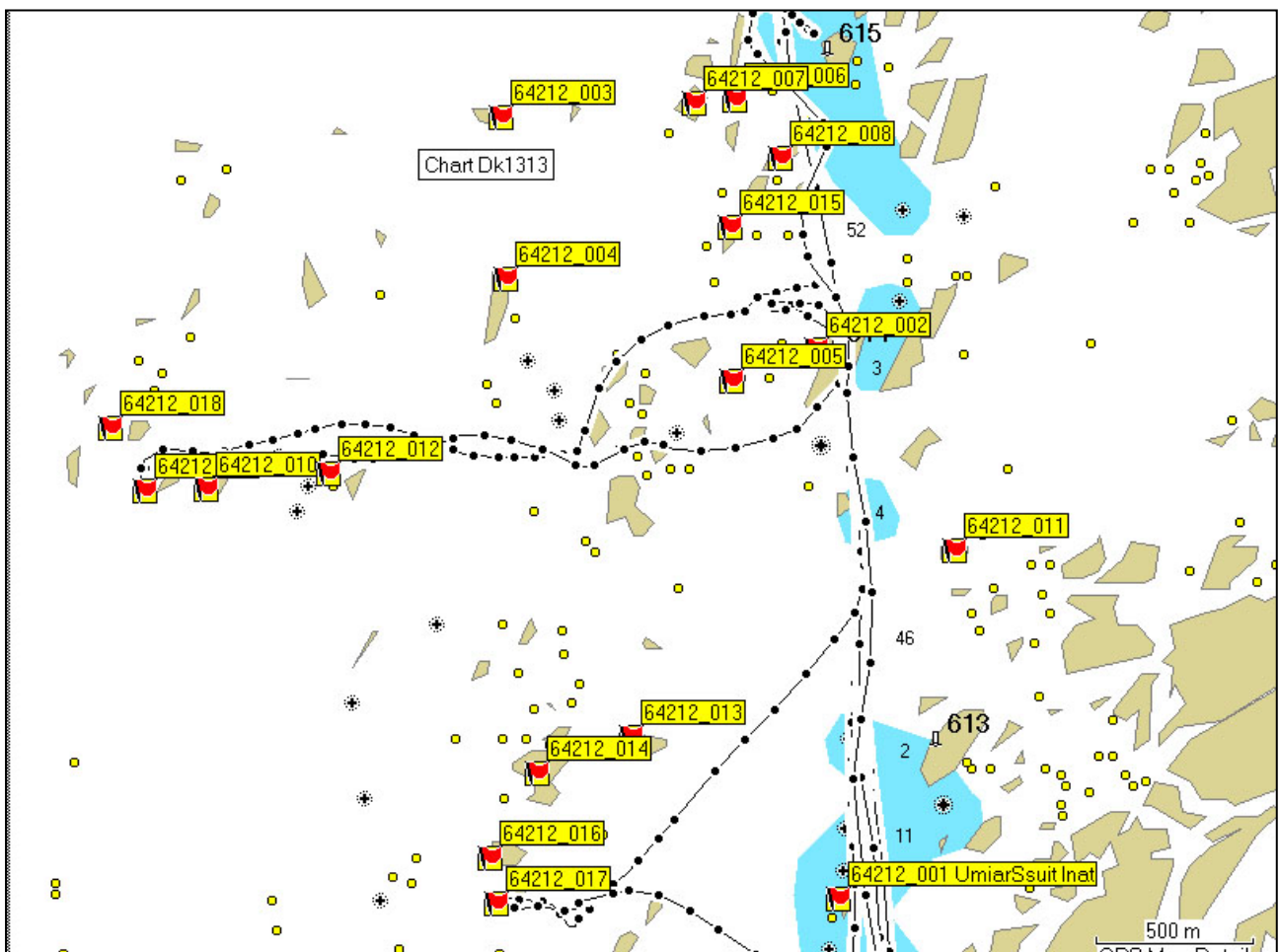

Figur 51. Oversigt over ederfuglekolonier der er udvalgt til at være kontrolområder og deres placering i forhold til Nuuk.

Kolonibeskrivelser

Område 64212 Umiarssuit Inaat

Kolonien ligger 40 km nordvest for Nuuk og er ca. 3x3 km (Figur 52). Området ligger på begge sider af den indenskærs sejlroute fra Båke 613 til Båke 615. Der er ca. 30 mindre øer der alle er under 300 m lange samt flere mindre skær. Heraf er de 18 øer i området oprettet som havfuglelokaliteter i havfugledatabasen. Området består af 5 kolonier af ederfugle der alle er beliggende et stykke vest for sejlruten. Alle registrerede øer vest for sejlruten i området er potentielle yngleøer for ederfugl og der bør ske landgang for eftersøgning af reder. Dertil kommer 4-5 øer med vegetation øst for sejlrenden, hvor der også foretages landgang. Området kan undersøges vha. af landgang og sejlads på ca. 3 timer. Besøget kan med fordel tilrettelægges samtidig med besøg på 64005 og 64006.

Figur 52. Oversigt over område 64212 Umiarssuit Inaat. Sublokaliteterne inden for område 64212 er angivet. Linjerne er GPS-tracks.

Figur 53. Nyklækkede unger af ederfugl. Klækningen af de første ederfuglereder i området syd for Frederikshåb Isblink skete slutningen af juni 2011.

64212_003. Dette er mindre ø i den nordvestlige del ca. 920 m fra sejlru-
ten. Her blev det i 2009 vurderet at der yngler 1 par ederfugle uden
landgang. Andre ynglefugle: Svartbag 1 par, Alm. Kjove 2 par.

64212_009. Øen er ca. 60 m lang hvor der er vegetation og ligger 2,3 km
vest for sejlru-ten. Der blev i 2009 optalt 73 reder. Andre ynglefugle:
Svartbag 1 par. Optællingstid 15 min.

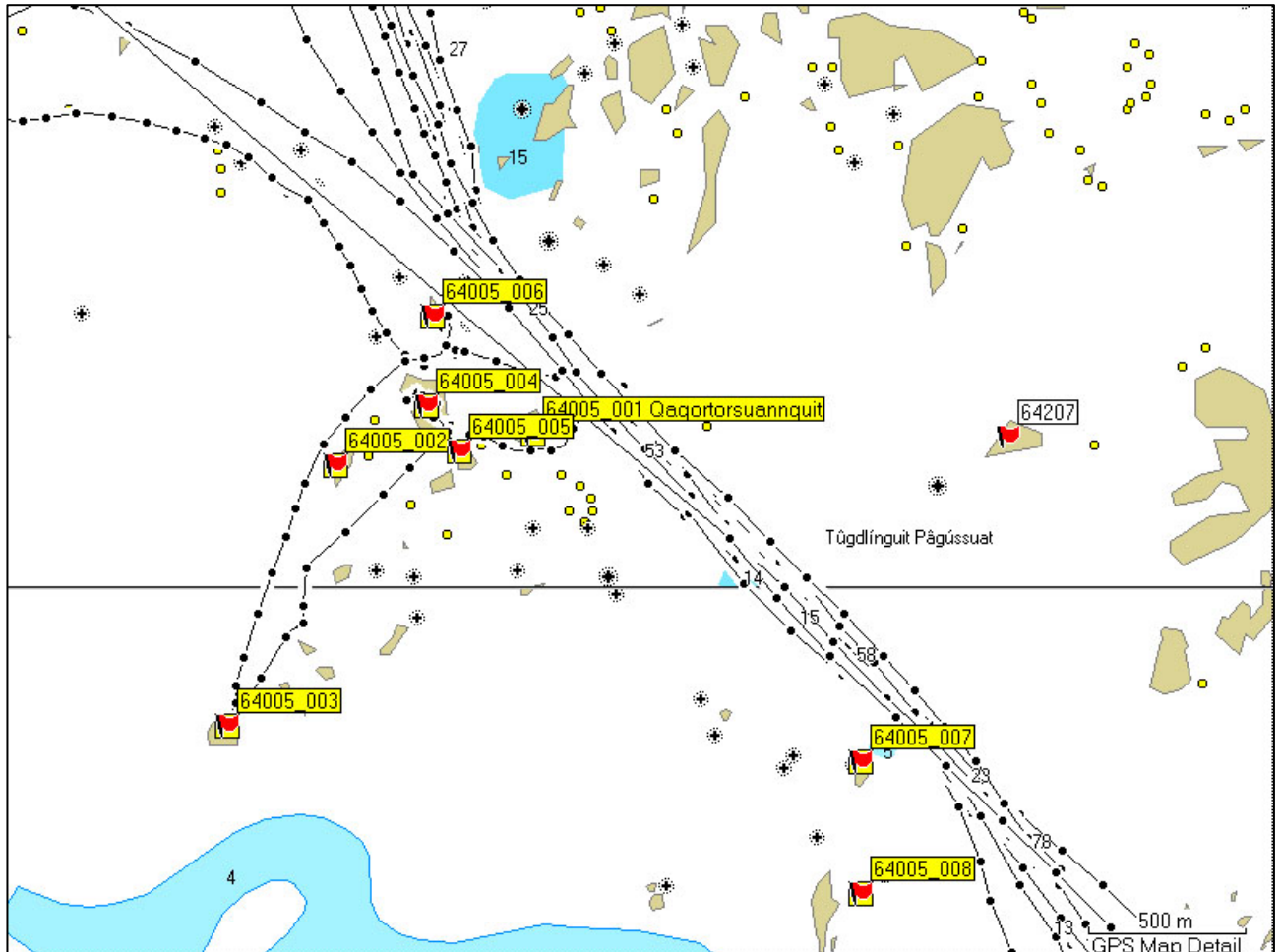
64212_010. Øen er ca. 50 m lang og ligger lige øst for _009. Der blev i
2009 optalt 10 par vurderet ud fra antallet af hanner. Ingen landgang.

64212_013. Øen ligger ca. 700 m vest for sejlru-ten. Her blev i 2009 uden
landgang optalt 5 par ederfugle. Andre ynglefugle: Canadagås 1 par.

64212_018. Øen er høj og 70x50 m og ligger 2,3 km vest for sejlru-ten 200
m nordvest for _009. Øen er græs-dækket og præget af gåsegræsning. Her
blev i 2009 fundet 1 rede af ederfugl.

Område 64005 Qaqortorsuannquit

Kolonien ligger ca. 20 km vest for Nuuk. Den består af 8 øer, hvor der i 2010 yngede ederfugle på de tre øer (Figur 54). Der sættes garn efter stenbider i området. Den samlede landgangstid er ca. 1 time. Dertil transport mellem øerne. Optælles samtidig med 64006.

Figur 54. Oversigt over område 64005 Qaqortorsuannquit

64005_001. Denne ø ligger tæt ved sejlrunde og der er en Båke nr. 607. Øen er ret høj og græsklædt. Her blev set et par i 2009, men ikke foretaget landgang.

64005_002. Øen er ca. 50 m lang og ligger 730 m fra sejlrunden. Her blev set et par i 2009, men ikke foretaget landgang.

64005_003. Dette er den vestligste ø i kolonien. Her blev fundet 5 reder af ederfugl i 2010. Landgang 5 min. Andre ynglefugle: Svartbag 1 par og få par tejt.

64005_004. Øen er 15 m høj og 110 m lang, hvor der er vegetation. Her blev i 2010 fundet en enkelt præderet rede. Landgang 15 min.

64005_005. En lille ø på 60 m, med 10x30 m vegetation. Her blev i 2010 registreret 18 reder. Andre ynglefugle: Svartbag 1 par. Landgang 6 min.

64005_006. Dette er en dobbeltø forbundet ved lavvande. Hver del af ca. 20x30 m vegetation. Her ynglede i 2010 ingen ederfugle. Andre ynglefugle: Svartbag 1 par. Landgang 10 min.

64005_007 og 64005_008. Dette er lave skær, der er ret eksponerede og ligger ca. 1,5 km sydligere end de øvrige i kolonien. Forekomsten af ynglende ederfugle registreres fra båd. Øerne optælles hvis der forekommer ederfugle på øerne. Landgang 5 min.

Område 64006 Satsissunguit

Figur 55. Foto fra 64006_006 mod sydøst hen over _007 samt _014 og _015. I Baggrunden Nordlandet og Hjortetakken syd for Nuuk. Her ses tydeligt øernes markante zoner med tangbælte nederst, dernæst en eksponeret brændingszone uden vegetation, og øverst vegetationen, som er nødvendig for redeplacering.

Området består af op mod 20 øer og skær, hvoraf de største er under 350 m i længden (Figur 56). Flere af øerne er 15 m høje, og en enkelt ø har inuitgrave, samt en ferskvandsdam. De største øer er tætliggende på en række mod nord. Optælling af området forudsætter landgang fra gummi-båd. Landgang på de mest eksponerede øer kan kun foretages ved lavvande i roligt vejr. De mange tætliggende øer forudsætter omhyggelig brug af GPS for at orientere sig i området. Der kan ankres op lige syd for _001. Hele kolonien blev grundigt optalt i 2010 og 2011, hvor der var hhv. 714 og 625 aktive reder. Samlet landgangstid for en person er ca. 8½ time. Dertil kommer transport mellem de enkelte øer. Optællingen vil kunne foretages på to dage ved samtidigt besøg på 64005.

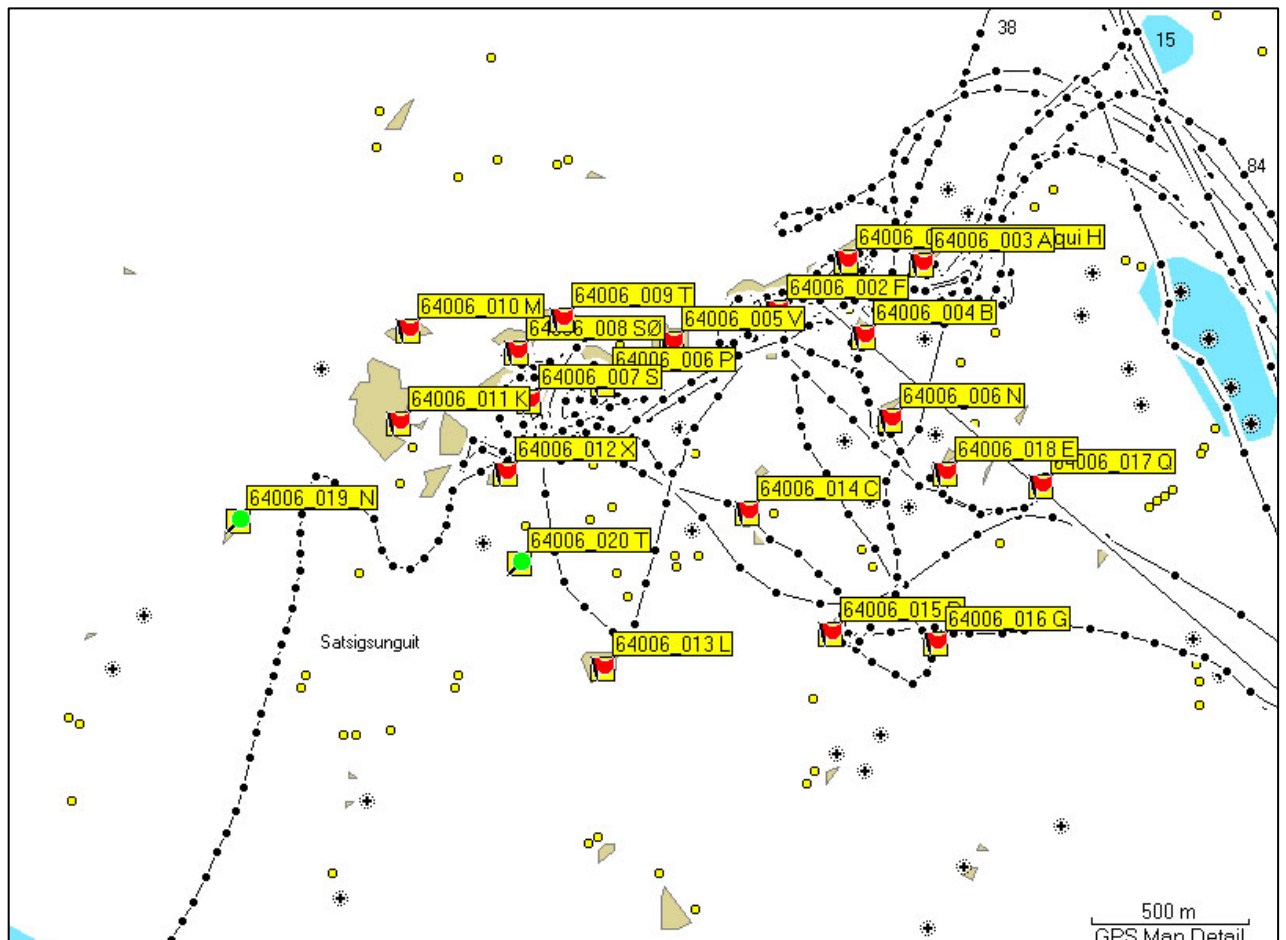
64006_001. Høj ø 320 m lang med lille sø. Der blev i 2009, 2010 og 2011 registreret hhv. 51, 107 og 35 aktive reder. De fleste reder er på den østlige side af øen der er mest beskyttet. Andre ynglefugle: Sildemåge max 22 par, svartbag max 6 par, Tejst 16 individer, Alm kjøve 1 par, bramgå 1 par, og muligvis 1 par alk. Landgang min. 60min.

64006_002. Dobbeltø forbundet ved lavvand. 240 m lang med revlinge-vegetation. Der var i 2010 og 2011 hhv. 45 og 13 aktive reder. Andre ynglefugle op til 12 par sildemåge og 2 par svartbag. Landgang 50 min.

64006_003. Lav ø, 5 m høj og 70 m lang med marehalm mod vest og huller i græstørven mod øst. Her blev i 2010 og 2011 registreret hhv. 96 og 60 reder af ederfugl. Andre ynglefugle: Op til 12 lunder, et par af hhv. svartbag, alk, tejst. Landgang 30 min.

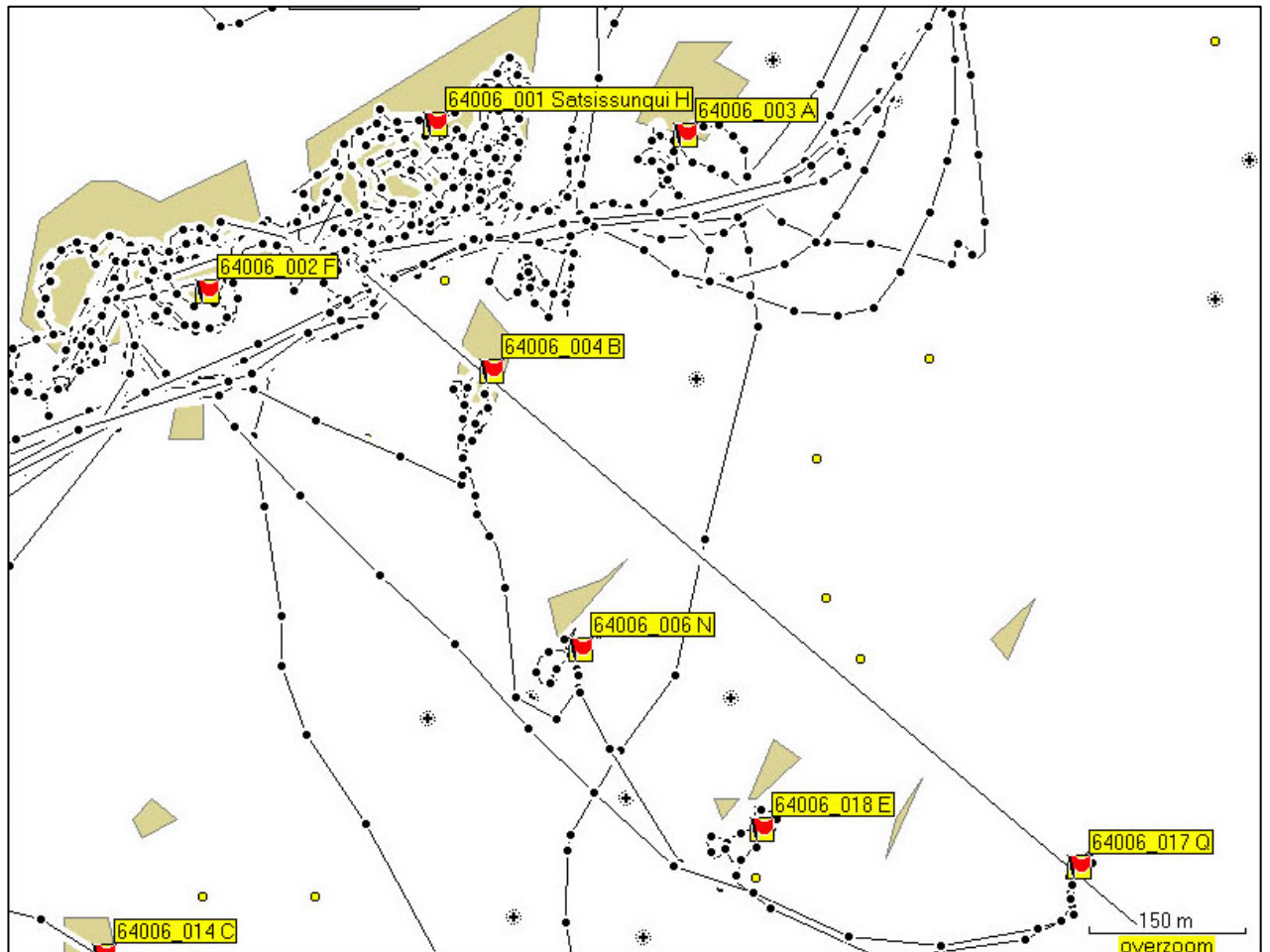
64006_004. Lav ø 7 m høj 10x30 m vegetation. Op til 20 aktive reder i 2010 og 11. Desuden 1 par af Svartbag, tejst og canadagås, samt 11 tejst. Landgang 40 min.

64006_005. Et eksponeret skær. Ingen ynglefugle i 2010 og 2011. Ingen landgang.

Figur 56. Oversigt over område 64006 Satsissunguit

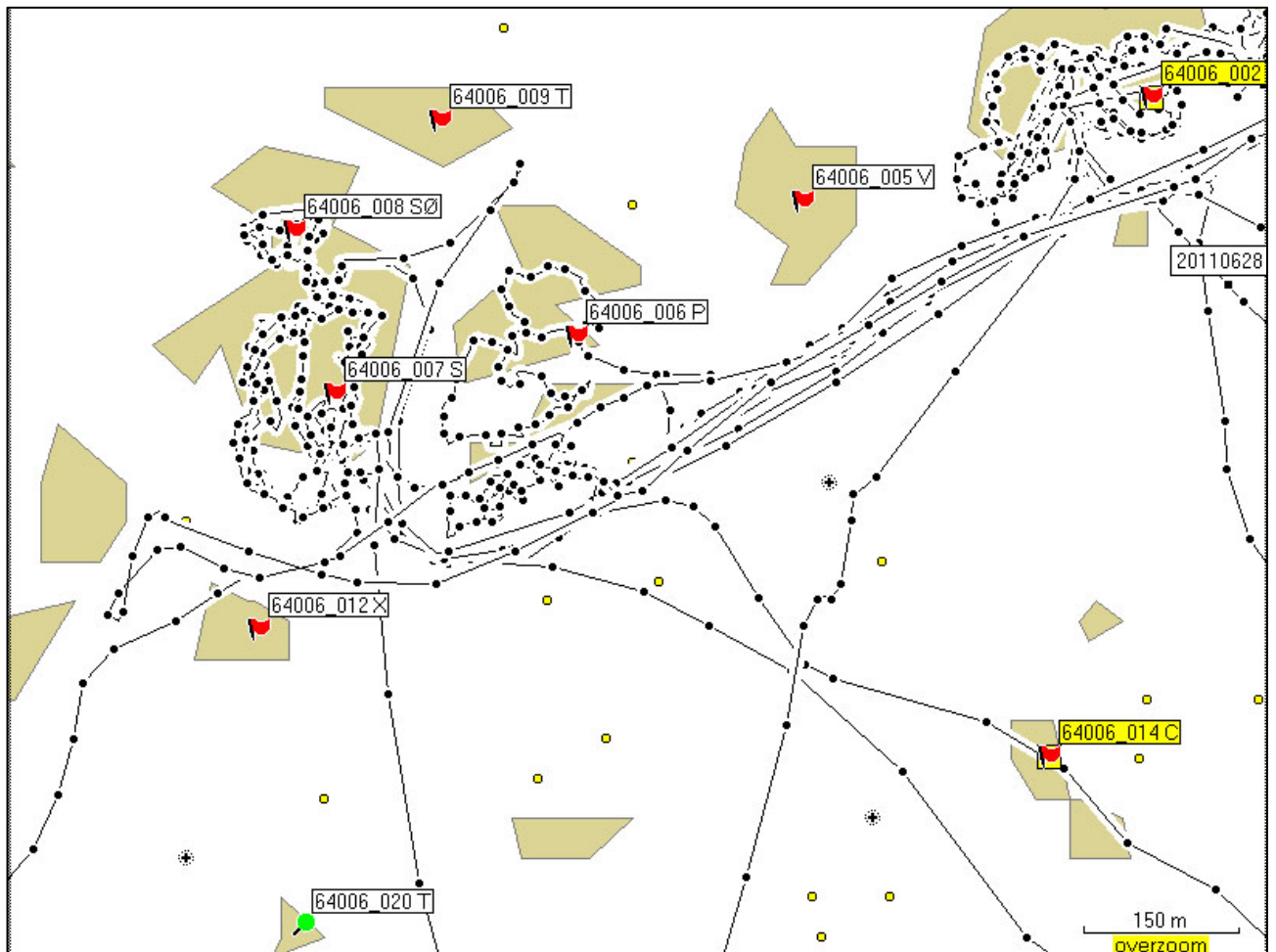

Figur 57. Nordøstlige dele af område 64006 Satsissunguit.

64006_006. En dobbeltø med to lavninger. Domineret af revling. Hhv. 46 og 47 par i 2010 og 2011. Andre ynglefugle: Canadagås og gråmåge 1 par. Og sildemåge 7 par. Landgang 35 min.

64006_007. Ø med varde på toppen. Græsklædte sider og revling på toppen. Her blev i 2009, 2010 og 2011 registreret hhv. 93, 176 og 118 aktive reder. Ederfuglene yngler især på siderne af øen der skal eftersøges grundigt. Flest yngler mod øst. Andre ynglefugle: I 2009 op til 59 par sildemåge, men kun 4 par i 2011. Desuden enkelte par af gråmåge, svartbag og op til 35 tejst. Landgang 40 min.

64006_008. Denne ø der ligger lige nord for _007 kan nås herfra ved et normalt højvande. Øens sydlige hjørne er domineret af marehalm hvor ederfuglene ruger meget tæt. Her ynglede i 2009 og 2010 hhv. 54 og 88 ederfugle. Andre ynglefugle: Enkelte par sildemåge og svartbag samt 15 alk. Landgang 40 min.

Figur 58. Nordvestlige dele af område 64003 Satsissunguit.

64006_009. Denne ø ligger lige nord øst for _008 og har stejle sider. Landgang er ikke mulig. Her blev ikke konstateret ynglefugle i 2009-2011. Øens eventuelle ynglefugle optælles fra _008.

64006_010. En mindre ø der ligger eksponeret som den nordvestligste i denne ørække. Her ynglede i 2010 12 par ederfuglene, men blev ikke registreret i 2011. Desuden var her i 2010 81 lunder på øen samt et enkelt par svartbag. Landgang 17 min. Kun muligt i roligt vejr.

64006_011. En større ø længst mod vest i ørækken. Der er tale om en dobbeltø på 300x300 m domineret af revling. Dele af øens lavere områder oversvømmes i vinterstorme. Har var ingen aktive reder af ederfugle i 2009, men 23 i 2010. Andre ynglefugle. Mulig yngleø for lunde og alk. Desuden enkelte par svartbag og 2 par canadagås. Landgang 30 min.

64006_012. Afrundet ø med 75x100 m vegetation af revling. Der blev i 2010 set to hunner, men ingen aktive reder. Desuden 1 par svartbag. Landgangstid 10 min. Øen bør undersøges grundigt for reder.

64006_013. Denne ø ligger ca. 650 m syd for den vestlige del af ørækken. Øen er 15 m høj og har 50x75 m vegetation på toppen. Øen sider er eksponerede og stejle. Der kan kun foretages landgang ved lavvande og i roligt vejr. Hvis landgang ikke er muligt, kan man sejle rundt om øen for at foretage observationer, da øen er for langt væk fra de andre til at kunne foretage fjernobservationer fra disse. Her var i 2010 9 aktive reder.

Andre ynglefugle. Den vigtigste yngleø for lunde og alk med op til hhv. 110 og 35 fugle. Desuden op til 11 par svartbag. Landgangstid 60 min.

64006_014. Dette er en lav ø, max 7 m høj med 25x70 m vegetation. Her blev i 2010 set 3 inaktive reder. Landgang 5 min.

Figur 59. Set fra lokalitet nr. 64006_006 mod _011 i sydvestlig retning.

64006_015. Denne ø har sit højeste punkt mod nord. Øens vegetation dækker 40x50 m. her blev der i 2009-2011 fundet hhv. 71, 78 og 70 aktive reder. Andre ynglefugle: 1-2 par af lunde, alk og svartbag. Landgang 15 min.

64006_016. Denne ø ligger sydligst i kolonien godt 1000 meter syd for ørækken. Her ynglede i 2010 hhv. 12 og 94 ederfugle. Andre ynglefugle: enkelte par af lunde, alk og svartbag. Landgang 20 min.

64006_017. Denne lille holm ligger ca. 1000 m syd for ørækken mod sydøst. Vegetationsdækket 10x10 m. Her var i 2011 15 aktive reder. Desuden et par svartbag. Landgang 10 min.

64006_018. En holm med 10x30 m vegetation. 45 aktive reder i 2011. Enkelte par af lunde og svartbag.

64006_019. En lav ø delt i to med 25x70 m vegetation. En aktiv rede i 2011. Desuden 1 par kjoever. Landgang 15 min.

Område 63042 Ravneøerne NE

Denne koloni består af 5 øer og et par skær, hvor der yngler ederfugl på de 3 øer (Figur 61). Øgruppen ligger godt 900 m øst for Ravneøerne og den nordligste ø ca. 500 m syd for den nærmeste ø i 63042. Der var en større koloni på 85 aktive reder af ederfugl i 2011 på den største af øerne. Denne koloni har mulighed for at ekspandere. Den samlede landgangstid for kontrol af området vil være ca. 1 time for 2 personer.

Figur 60. Område 63042_002 og _003. I Baggrunden Ravneøerne.

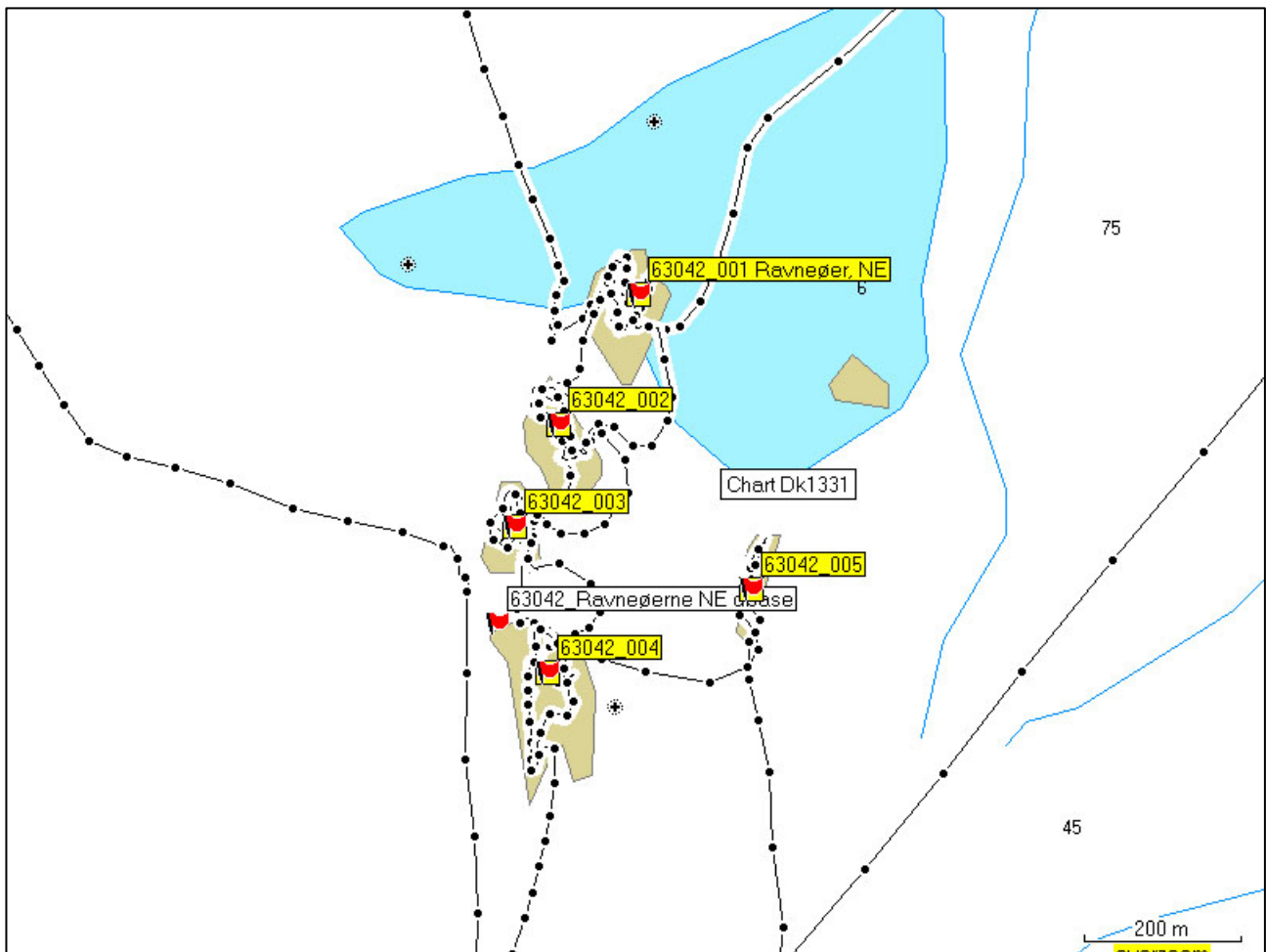
63043_001. Den sydligste ø i kolonien. Her ynglede ikke ederfugl ved besøg i 2010. Landgang 5 min.

63043_002. Den største ø. Ca. 300 m lang og 80 m bred. På denne ø var der 85 aktive reder i 2011. Andre ynglefugle: Kjove, svartbag og tejtst 14. Landgang 15. min. Kolonien på denne ø kan potentielt udvide sig betydeligt.

63043_003. Øen ligger vest for _002 og er ca. 100 m lang. Der var et muligt ynglepar i 2010. Andre ynglefugle: Kjove 1 par. Landgang estimeret til 15 min.

63043_004. Holm med meget lidt vegetation. Ingen aktive ederfuglereder i 2010.

63043_005. Holm mod nord. Ingen ynglefugle i 2011.

Figur 61. Område 63042 Ravneøerne NE.

Område 63043 Ravneøerne Øst

Kolonien består af 5 mindre øer beliggende 950 m øst for den nordlige del af Ravneøerne (Figur 62). De fire øer ligger på række og en 5. holm ligger 200 m øst herfor. Landgangstiderne er for to personer. Samlet kan kolonien optælles på ca. en time af to personer. Her var der i hhv. 2010 og 2011 40 og 105 aktive reder af ederfugl.

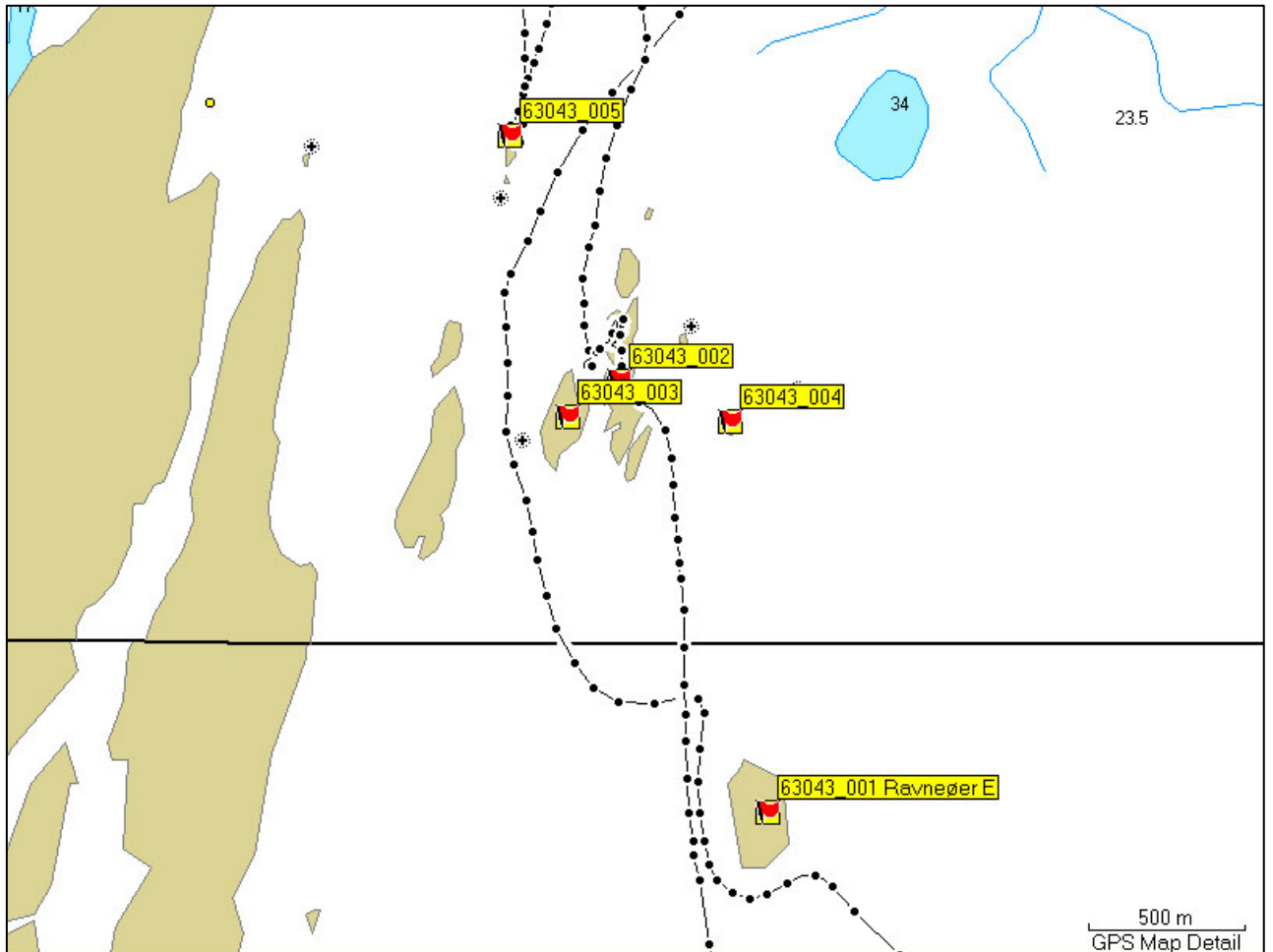
63042_001. Den nordligste ø i gruppen. Øen er lav og med 40x100 m vegetation. Der blev registreret hhv. 23 og 40 aktive reder i 2010 og 2011. Andre ynglefugle: 1 par sildemåge og 16 tejt. Landgang 10 min.

63042_002. Denne lave ø består af tre dele der afskæres i vinterstorme. Ca. 40x100 m vegetation. Der var hhv. 16 og 30 aktive reder af ederfugle i 2010 og 2011. Landgang 10 min.

63042_003. En lav ø med 95 m vegetation domineret af revling. I 2010 var der 5 gamle reder, mens der var 27 aktive reder i 2011. Andre ynglefugle: Kjøve 4 par, sildemåge 8 par, canadagås 1 par. Landgang 10 min.

63042_004. Øen er 70x 210 m med vegetation af revling. Desuden nogen gåseafgræsning. Der blev registreret hhv. 1 og 8 aktive reder i 2010 og 2011. Andre ynglefugle: Svartbag 1 par tejt 13. Landgang 12 min.

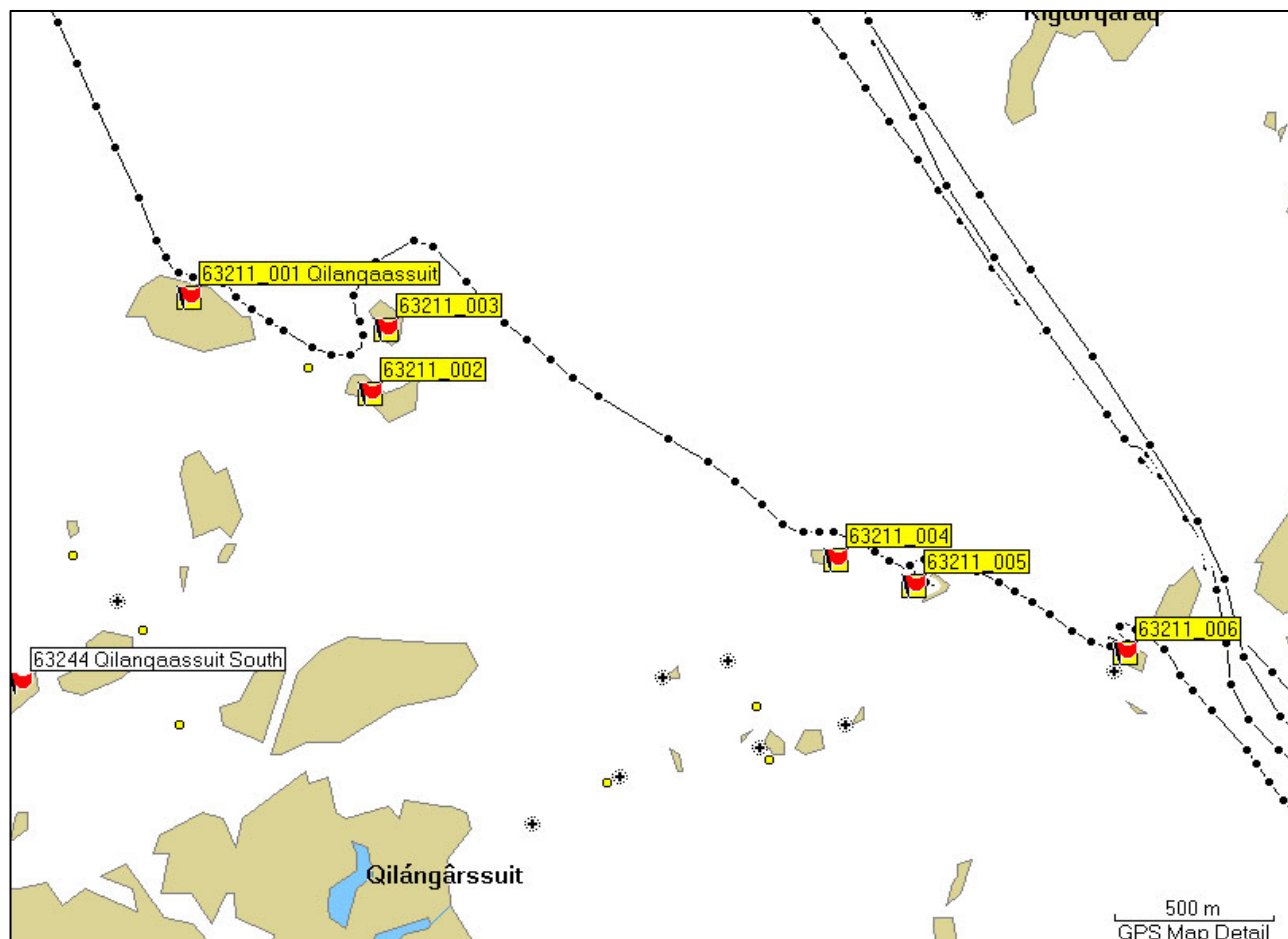
63042_005. En smal holm med 10x100 m vegetation af græs. Her blev ikke fundet aktive reder i 2011.

Figur 62. Oversigt over område 63043 Ravneøerne Øst.

Område 63211 Qilangaassuit North

Dette område udgøres af 7 mindre øer og holme, der er potentielle ynglør for ederfugle (Figur 63). Øerne ligger langt fra sejlruten men kan nemt nås fra en større båd. Der var etableret små kolonier på de to af øerne i 2010. Øerne er overskuelige og velegnede at undersøge for eventuel udvidelse af yngleområderne. Tidsforbrug estimeret for to personer.

Figur 63. Oversigt over område 63211 Qilangaassuit.

63211_001. Den største ø langs ruten. Ca. 350 m vegetation domineret af revling. Ingen ynglende ederfugle i 2010. Estimeret tidsforbrug 20 min.

63211_002. Ø med 250 m vegetation. Ingen ynglende ederfugle i 2010. Estimeret tidsforbrug 15 min. Andre ynglefugle: 3 par svartbag.

63211_003. Ø med 120 m vegetation. Ingen ynglende ederfugle i 2010. Estimeret tidsforbrug 15 min.

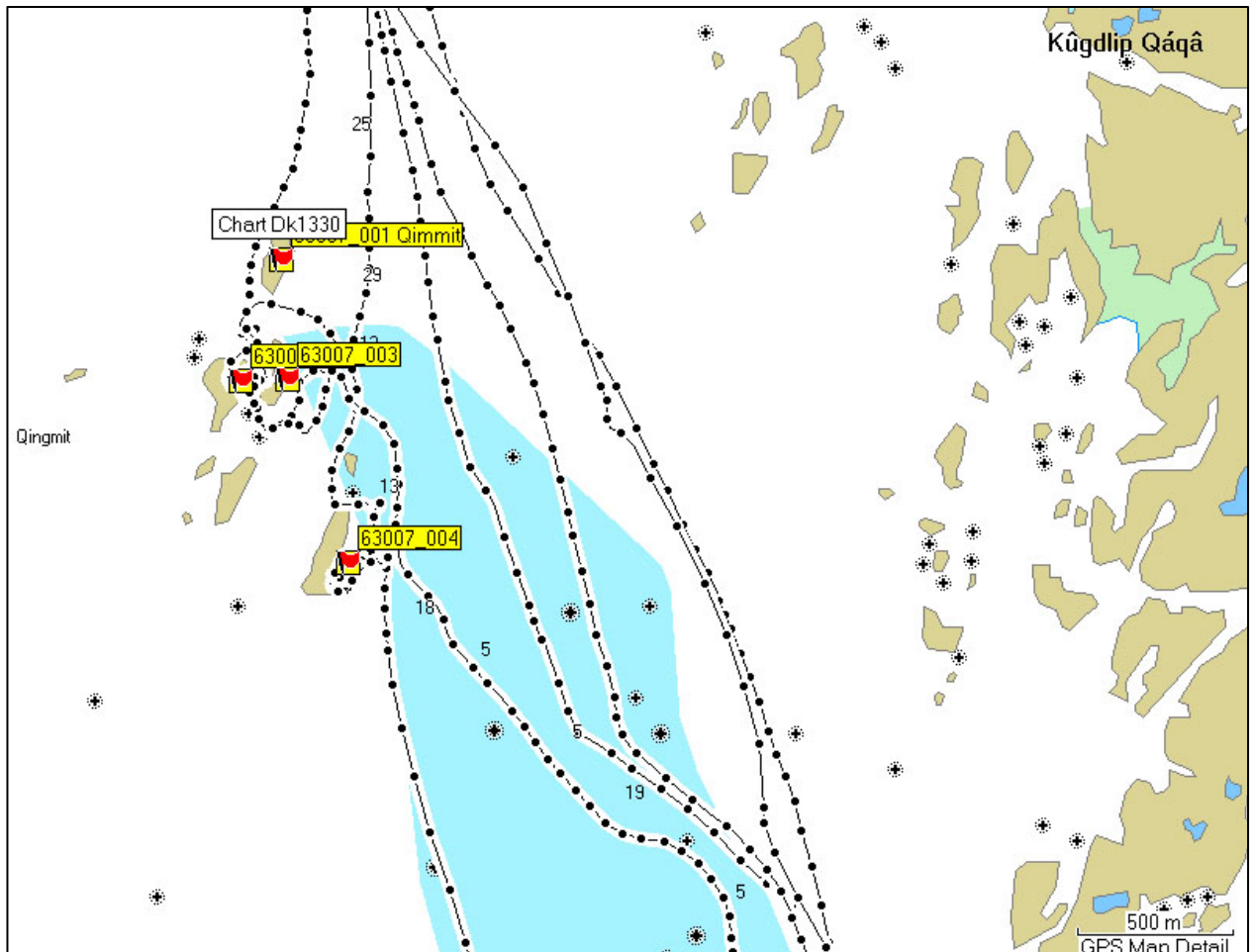
63211_004. Holme med begrænset vegetation. Ingen ynglende ederfugle i 2010. Andre ynglefugle: 3 par svartbag. Estimeret tidsforbrug 10 min.

63211_005. Mindre ø med græsdække 90 m. Der var 28 aktive reder i 2010. Estimeret tidsforbrug 15 min.

63211_006. Mindre ø med græsdekke på toppen ca. 80 m. Der var 2 aktive reder i 2010. Estimeret tidsforbrug 5 min.

Område 63007 Qimmit

Området ligger 65 km fra Nuuk. Kolonien udgøres af 4 lidt større øer, men overskuelige øer samt nogle skær og strækker sig over 1,4 km fra nord til syd (Figur 64). Der yngede ederfugl på de 3 af øerne i 2010 og 2011 og samlet yngede der 355 og 335 ederfugle i 2010 og 2011. Man skal påregne et tidsforbrug på ca. 2 timer ved besøg på øerne.

Figur 64. Oversigt over område 63007 Qimmit.

63007_001. Mindre ø længst mod nord, domineret af revling. Der yngede ingen ederfugle i 2010 og 2011. Andre ynglefugle: Få par tejt. Tidsforbrug. 10 min.

63007_002. Eksponeret ø på 250 m med kun 50 meter græsvegetation. Her yngede hhv. 178 og 117 ederfugle i 2010 og 2011. Andre ynglefugle: Svartbag 12, hvidvinget 20 og gråmåge 18 individer. Landgangstid 50 min.

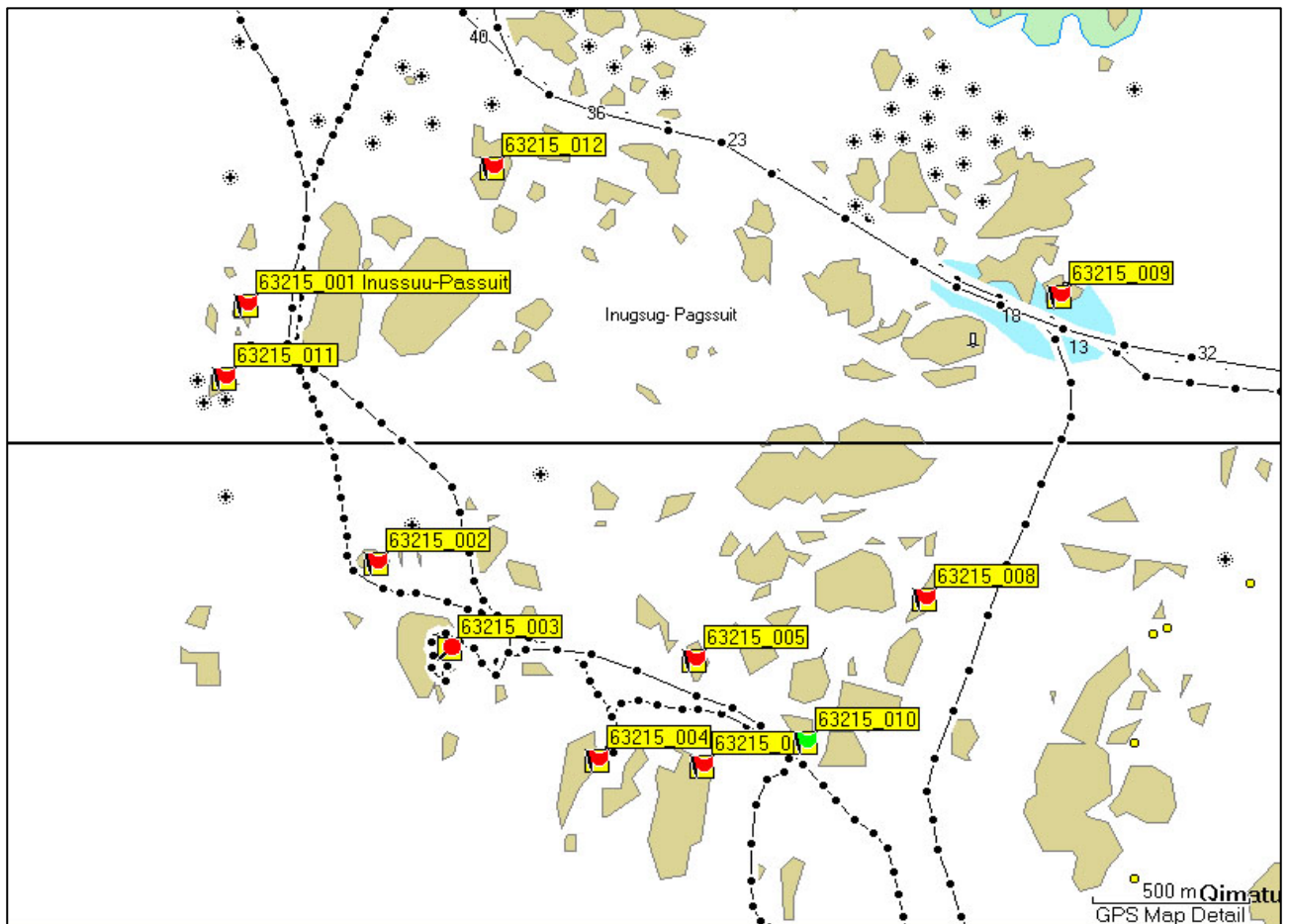
63007_003. En høj ø lige øst for _002. 220 m lang med sparsom vegetation på toppen. Her yngede hhv. 5 og 11 par ederfugle i 2010 og 2011.

63007_004. En større ø 300 m lang, længst mod syd med 200 m vegetation af især græs. Her yngede hhv. 172 og 207 ederfugle i 2010 og 2011. Desuden få par af gråmåge, hvidvinget måge og svartbag.

Område 63215 Inussuu-Passuit

Kolonien består af en øgruppe med en række mindre og få lidt større øer på 300-500 m længde. Øgruppen strækker sig over 2,5 km og er beliggende 3,2 km lidt syd for De Tre Brødre ved den indenskærs sejlroute (Figur 65). I 2010 var der i alt 121 aktive reder på 2 øer og dertil 4 øer

Figur 65. Oversigt over område 63215 Inussuu-Passuit.

med enkelte ederfugle på land, alle placeret på de mest eksponerede øer mod sydvest. De mange småøer betyder, at der er gode muligheder for at nye kolonier vil opstå. Området gennemsejles og der foretages landgang på alle de hidtil registrerede øer med ynglende ederfugle i den sydvestlige del af området, samt på øer, hvor der ses ederfugle i land. Samlet tidsforbruget estimeres til 3 timer.

63215_001. En holm på 75 m med 10 m vegetation. Her blev set et enkelt par ederfugle på land i 2010, men der blev ikke foretaget landgang. Andre ynglefugle: Svartbag 1 par. Estimeret tidsforbrug: 5 minutter.

63215_002. En holm på 90 m med 10 m vegetation. Her blev ikke registreret ederfugle på land i 2010, men der blev ikke foretaget landgang. Andre ynglefugle: Svartbag 26, gråmåge 10, hvidvinget måge 4, tejest 50 og bramgås 4. Estimeret tidsforbrug: 5 minutter.

63215_003. En holm på 25 m med 10 m vegetation. Her blev set et 2 par ederfugle på land i 2010, men der blev ikke foretaget landgang. Ved landgang i 2011 var der 16 aktive reder. Andre ynglefugle: Svartbag 4 par, gråmåge 3 par og tejest 6 individer. Estimeret tidsforbrug: 5 minutter.

63215_004. En ø på 330 meters længde domineret af græsvegetation. Her blev der i 2010 registreret 90 aktive reder. Andre ynglefugle: Havterne 28. Landgangstid 20 min.

63215_005. En holm på 80 m. Fra skib blev der registreret 10 par ederfugle. Estimeret tidsforbrug: 10 minutter.

63215_006. En mindre ø 230 m lang. Her blev fra skib registreret 1 par ederfugl. Andre ynglefugle: Svartbag 8. Estimeret tidsforbrug: 10 minutter.

63215_007. En mindre ø 240 m lang. Her er ikke registreret ynglende ederfugle. Andre ynglefugle svartbag 1 par. Estimeret tidsforbrug: 10 minutter.

63215_008. En holm. Her er ikke registreret ynglende ederfugle. Andre ynglefugle i 2010: Svartbag 1 par og almindelig kjove 1 par. Estimeret tidsforbrug: 10 minutter.

63215_009. En ø med båke. Her er ikke registreret ynglende ederfugle. Andre ynglefugle i 2010: Svartbag 1 par og hvidvinget måge 2 par. Estimeret tidsforbrug: 5 minutter.

63215_010. En holm. Her er ikke registreret ynglende ederfugle. Andre ynglefugle i 2010: Svartbag 6 og tejt 7. Estimeret tidsforbrug: 5 minutter.

63215_011. En holm med 10x10 m vegetation. Her blev fra skib registreret et enkelt par ederfugle. Andre ynglefugle: Svartbag 2 par. Estimeret tidsforbrug: 5 minutter.

63215_012. En ø 240 m lang med stejlside og sparsom vegetation. Her blev fra skib ikke registreret ynglende ederfugle. Øen ikke velegnet som ynglelokalitet for ederfugle og landgang ikke nemt. Øen undersøges ikke for ederfugle. Andre ynglefugle: Svartbag 1 par og tejt 4.

Figur 66. Et kig fra 63215_003 mod SSØ mod 63215_004 og _006. Selvom øerne ser væsentligt større ud på et kort, så er det kun i vegetationen ovenfor brændingszonen ederfuglene kan anbringe deres reder.

8. Litteratur

Blicher, M. E., Rasmussen, L.M., Sejr, M. S., Merkel, F. R. & Rysgaard, S. 2011. Abundance and energy requirements of eiders (*Somateria spp.*). *Polar Biol.* DOI 10.1007/s00300-011-0968-3

Boertmann, D. 2008. The Lesser Black-backed Gull, *Larus fuscus*, in Greenland. *Arctic*. 61: 129-133.

Boertmann, D. & Mosbech, A., Falk, K. & Kampp, K. 1996. Seabird colonies in western Greenland, (60° - 79° 30'N. lat). National Environmental Research Institute, Denmark. 148 p. NERI Technical Report No. 170). 148s.

Boertmann, D. & Mosbech, A. 2001. Important summer concentrations of sea ducks in West Greenland. An input to oil spill sensitivity mapping. - National Environmental Research Institute, Denmark, NERI Technical Report no. 345: 1-48.

Brodeur, S. M. Robert, P. Laporte, G. Fitzgérald, A. Bourget 1999. Suivi satellitaire de déplacement de canard arlequin (*Histrionicus histrionicus*) nichant dans l'est de l'Amérique du Nord (1996-1998). *Can. Wild. Serv. Tech. Rep. No. 332*, Québec region, Ste-Foy, QC.

K. Falk, K. Kampp, D. Boertmann og A. Mosbech 2001. Database over Grønlands havfuglekolonier. DMU Arktisk Miljø og Ornis Consult.

Lyngs, P. 2003. Migration and winter ranges of birds in Greenland - an analysis of ringing recoveries. *Dan. Orn. For. Tidssk.* 97: 1-167.

Merkel, F.R. 2010. Evidence of Recent Population Recovery in Common Eiders Breeding in Western Greenland. *Journal of Wildlife Management* 74(8): 1869-1874.

Merkel, F.R. 2008. Bestandsstatus for ederfuglen i Ilulissat, Uummannaq og Upernavik kommuner, 2001 - 2007. Resultater fra overvågning gennemført af lokale optællere i samarbejde med Grønlands Naturinstitut. Teknisk rapport nr. 73, Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut. 36 s.

Merkel, F.R. 2004. Evidence of population decline in Common Eiders breeding in western Greenland. *Arctic* 57: 27-36.

Merkel, F.R. and Nielsen, S.S. 2002. Langsigtet overvågningsprogram for ederfuglen i Ilulissat, Uummannaq og Upernavik Kommuner - vejledning og baggrund. Grønlands Naturinstitut, Pinngortitaleriffik, Nuuk, Teknisk rapport nr. 44. 33s.

Rasmussen, L.M. 2010. Ynglefugle ved Akia, Vestgrønland, juni 2009. Teknisk rapport nr. 82. Pinngortitaleriffik. Grønlands Naturinstitut. 34 pp.

Rugetiden for en ederfugl er ca. 25 dage og det er kun hunnen der ruger. Efter det første æg er lagt plukker hunnen dun af brystet og bugen. Dunene hjælper med til at holde æggene varme og camouflerede, når hun kortvarigt forlader reden for at fouragere. Samtidig gør den bare rugeplet det muligt at overføre fuglens kropsvarme til æggene.

Ynglende havfugle i Sydvestgrønland 2009-2011 sammenfatter resultaterne af registreringer af ynglende vandfugle i Vestgrønland og giver anbefalinger til fremtidige optællinger og gennemførelse af et løbende overvågningsprogram for ederfugle.